

TRANDAFIRII ROȘII

POEM DRAMATIC ÎN TREI
:: ACTE, ÎN VERSURI ::

DE

ZAHARIA BÂRSAN

„MINERVA”, BUCUREȘTI

1915

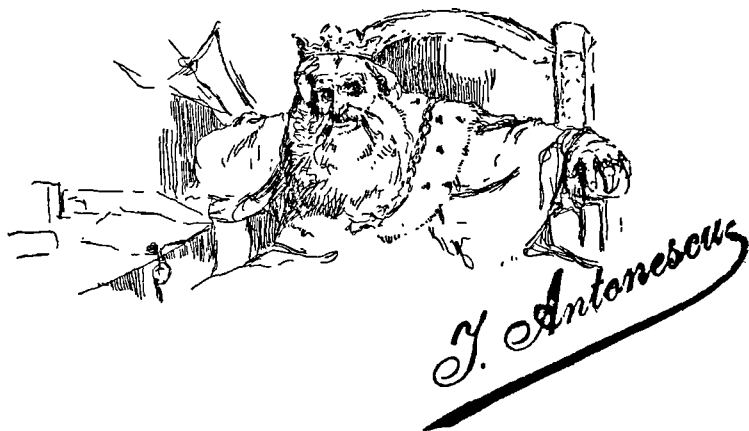
PERSOANELE

<i>Impăratul</i>	D-l C. NOTTARA.
<i>Liana</i>	D-na O. BÂRSAN.
<i>Val Vorvod</i>	D-l A. ATHANANSESCU.
<i>Marele Sfetnic</i>	» C. BELCOT.
<i>Lăcrămioara</i>	D-na E. POPESCU.
<i>Crina</i>	D-ra E. PETRESCU.
<i>Roua</i>	D-ra C. PANU.
<i>Salba</i>	D-na F. REBREANU.
<i>Zora</i>	D-ra GHEORGHIU.
<i>Alina</i>	D-na BOZIANU.
<i>Doica</i>	» A. GUSTY.
<i>Promoroacă</i>	D-l I. DUMITRESCU.
<i>Pâclă</i>	» A. BARBELIAN.
<i>Șagă</i>	» A. MIHALESCU.
<i>Fața de Pământ</i>	» G. ACHIL.
<i>Moș Amurg</i>	» R. BULFINSKI.
<i>Zefir</i>	» A. DEMETRIAD.
<i>I-ul oștean</i>	» ORENDI.
<i>II-lea oștean</i>	» MELIȘEANU.
<i>Paznicul</i>	» CONSTANTINESCU.
<i>Un slujitor</i>	» POPOVICI.
<i>Alt slujitor</i>	» VASILESCU.
<i>Un om</i>	» GEORGESCU.
<i>Alt om</i>	» * * *
<i>I paj</i>	D-ra M. IONESCU.
<i>II paj</i>	» BÂRSAN.

soldați, popor.

ACTUL I.

O sală-terasă a palatului. În fund grădina și mai în fund marea cu maluri stâncoase. Paznicul se vede în fund rezimat în lance, privind spre răsărit. Impăratul cu cei doi vraci, Păclă și Promoroacă, stau la masa din stânga urmărind cu neliniște pe-o hartă primitivă lupta ce se dă la hotarele țării. În fund pe un jilț stă Sfetnicul somnoros. În dreapta, pe scara ce duce în apartamentele Lianeii, stau doi paj, privind înăuntru. Dimineață. Cei doi vraci au o atitudine blândă în fața Impăratului, aproape inebunit de grije și de veghere.

ÎMPĂRATUL.

Aicea e hotarul, oștirea noastră-aici !
De s'ar aține bine, o mână de voinici
Putea-va să sfărâme oștirea dușmănoasă ...
Și tot ce-i alb încoace e țara cea mănoasă
Pe care o râvnește vecinul meu trufaș ;
Un blestemat din leagăn, un rău și-un ucigaș,
Care-a răpus pe tat-său s'ajungă la domnie ...

PÂCLA.

Și-aici e marea Doamne !

ÎMPĂRATUL.

Albastră și pustie
Păzește pieptul țării cu valuri de oțel,
Nici pasărea nu poate s'ajungă pân'la el,
De-aici n'am nici o grije ... din partea asta vrace
Treizeci de ani trăit-am în liniște și pace.

PROMOROACĂ.

Și-aici în stânga's munții cei mari în rotogol ...

ÎMPĂRATUL.

Dar între munți și mare e-un loc deschis și gol ...
Colea la cotul ăsta ... Țaci-i oștirea noastră ...
De-ar năvăli furtună să mi-i isbească 'n coastă
I-ar da 'napoi și 'n goană i-ar prăbuși de munți ...
Și-apoi din munți în mare cu caii lor mărunți.

PĂCLA.

Eu am credința Doamne c'ășa are să fie ...

PROMOROACĂ.

Oștirea ta-i vitează...

PĂCLA.

Și ține la moșie ...
Nu-ți face gânduri Doamne !

IMPĂRATUL.

Dușmanul crud și rău !...
Că nu i-am dat lui fata să fiu pe placul său
Acuma se răzbună și vrea să mă doboare !
Să-l gineresc ca'n urmă tot el să mă omoare
S'ajungă mai de grabă pe țara mea stăpân ;
Așa-și făcuse planul în sufletu-i păgân ...

PÂCLĂ.

Dar și domniței, Doamne, de el i-ar fi fost teamă ...

IMPĂRATUL.

Nu l'ar fi vrut drăguța nici ea de bună seamă,
Când sufletu-i ca barca ce pleacă dela mal
De mult alunecase spre Voievodul Val.

PROMOROACĂ.

Și Val e'n fruntea oastei acum... de ce te-ai teme ?

IMPĂRATUL.

Căzù 'n genunchi în fața strălucitoarei steme
Rugându-mă ... copilul !.. să-l las să meargă el
Să lupte împotriva dușmanului mișel ...
Liana sta de-oparte sorbindu-l cu privirea ...
El mai cu foc atuncea cerutu-mi-a 'nvoirea
Și nu știu, furat poate de vajnicul lui glas,
Dcoehii lui ca focul ... mă hotărâi să-l las.

PROMOROACĂ.

Să știi mărite Doamne că unde-i tinerețe
E și curaj ...

ÎMPĂRATUL.

Hei vrace, de-ar fi ca să-l învețe
Știința mea, curajul ar merge drept la mir ...
Că nu-i destul la vorbe frumoase să înșir
Cum a știut să 'nșire ... și nu-i destul, mă crede,
S'o iai cum o ia vântul năvalnic prin livede,
Sau cum o ia puhoiul pe unde-o fi ... și nu-i
Destul ca cerbul tânăr pe vârfuri să te sui
Ca să-ți arăți puterea! O, nu-i destul avântul
Oricât ar fi de mare, să cucerești pământul ...
Acestea nu-s destule când pleci la lupte mari
Având să-ți aperi țara de-o gloată de tâlhari.

PÂCLĂ.

Mai trebui chibzuială...

ÎMPĂRATUL.

Vezi asta-i! Totdeauna! ...
Ea singură te scapă când vezi venind furtuna ;
Ca pânza la corăbii ce vânturile-ascund
De n'o întorci cu minte, ori stai, ori cazi la fund
Va 'nvinge? Nu va 'nvinge? mă chinue căința ...

PROMOROACĂ.

Măria ta, va 'nvinge, aceasta mi-e credința !

PÂCLĂ.

Voievodul Val, Stăpâne, e ginerele tău
Si n'o să uite asta ...

ÎMPĂRATUL.

Da, dar ... îmi pare rău
Că l'am lăsat să plece... E tânăr... în războaie
Stejar să fii cât cerul furtuna tot te'ndoaie
Și el e crud . . și trupul și sufletul din el...
Porni cu voie bună de-aici dela castel
E drept, dar tot mi-e teamă ... mai știi eu ? ... cine știe ?

UN PAJ.

Ce palidă i-e fața ...

PAJ II.

O inimă pustie !
Sărmanul, ce trudit e.

SFETNICUL.

Eu nici nu mă mai mir
De trei nopți stă cu ochii pe-un petic de papir ...

PROMOROACĂ.

De trei ?

SFETNICUL.

Așa-i... și singur boscorodește 'ntruna,
De-apune luna 'n mare și iar răsare luna ...

ÎMPĂRATUL.

Aicea sunt ai noștrii ... vitejii mei ostași
Colea ... și dincoaci gloata dușmanilor trufași ...
De-or trece cotul ăsta suntem pierduți. A fiara !
Și n'am un om în lume să-mi apere-acum țara,⁷¹
Un om ... un braț cuminte și vajnic l'a lovit,
A fost odată unul ... și-acum s'a istovit ...
— Când în apus de soare sburam pe cal călare
De tropotul lui norii se clătinau în zare
Și întro noapte numai, vecinii mei păgâni
Albiau de spaima ghioagei ce-mi fulgeră în mâni !
Hei, calul meu, nebunul, pe vânturi și pe ploaie
Purtatu-m'a năvalnic în trei zeci de războaie
Și-acuma când la luptă porni Voevodul Val,
El necheza din grajduri ... plângea sărmanul cal,
Căci sufletu-i simțise primejdia de moarte ...
Dar cine să-l mai poarte ? Pe cine să mai poarte ? !
Stejarul de-altădată acum e-un putregai ...
A, bătrânețea asta ... mai slabă-i ca un scai,
Ce n'are nici puterea de coamă-i să se țină ;
In goana lui nebună s'ar prăvăli în țărână ...

PÂCLĂ.

Măria ta ...

ÎMPĂRATUL.

Așa e! Eu știu ce spui ... Așa-i l...
In loc să fi la luptă, colo 'n vârtej ... să stai
Colea ... ca un netrebnic bolind de nerăbdare ...
Să vezi c'apune luna și soarele răsare ...
Și nici o veste, uite ...

PROMOROACĂ.

Stăpâne, n'ar fi rău
Să 'ntrebe înc'odată de e pe placul tău ...

ÎMPĂRATUL.

Să 'ntrebe!

PROMOROACĂ (paznicului).

Umflăți pieptul voinice și răzbate!

PAZNICUL.

Uhu! ... la cotul mării! ...

ALT GLAS.

Auzi ceva fârtate?
(Glasurile se pierd în departare).

I PAJ.

Te uită ... par'că doarme ...

II PAJ.

Ce cap îndurerat ...

I PAJ.

O umbră mai rămas'a din marele 'mpărat l ...

PROMOROACĂ.

Măria ta, o vorbă de nu-i cu supărare :
Acuma că sosirăm și noi din neagra zare —
Deși ca să-ți aducem ce-ai vrut, noi n'am putut
Și drumul pân'acea pustiu ne-a mai durut —
Acum suntem de veghe ... și cred c'ai face bine
Să te-odihnești o leacă.

IMPĂRATUL.

Cine să doarmă, cine ?

PĂCLĂ.

Stăpâne lasă-ți capul ... vre-o știre de-o veni,
Te vom trezi stăpâne ...

SFETNICUL (căscând).

Da ... da ... te vom trezi.

IMPĂRATUL (îl ceartă, fără răutate însă).

Să te trezești pe tine! Să mi te văd odată
Că stai și tu 'n picioare cu fruntea luminată,
Că spui și tu o vorbă cuminte și cu rost
Și nu tot pe la colțuri să-mi moțâi ca un prost,
Să-mi caști... Poftim și-acuma... de glumă zău se trecel
Vârșă-s'ar marea 'n gură-ți odată să te 'nece!

SFETNICUL.

Stăpâne eu ...

IMPĂRATUL.

Iar cască ...

SFETNICUL.

Nu zău ...

IMPĂRATUL.

Mai bine taci!

Te faci de răs în fața cinștiilor mei vraci;

SFETNICUL.

Stăpâne toate bune ... dar aș avea o rugă ...

IMPĂRATUL.

Grăește prea mărită și dragă buturugă ...

Grăește ...

SFETNICUL.

Vezi stăpâne, mă iai în răs mereu
Și-mi vine să mă supăr (cască).

IMPĂRATUL.

Ferească Dumnezeu ...

SFETNICUL.

Așa-i ... aș vrea stăpâne ... aș vrea ... și cred că-i bine
Aș vrea ... să dormi o leacă ...

IMPĂRATUL.

Cum te 'ngrijești de mine ! ...

SFETNICUL.

Să dormi ... și lângă tine ... că vezi îmi vine greu
Să dormi numai tu singur, aș adormi și eu.

IMPĂRATUL.

Acum în zorii zilei ...

SFETNICUL.

Să zicem că e sară
Un pui de somn Stăpâne doar nu-i un colț de țară ...

IMPĂRATUL.

Ciudat ... vedeți-l și voi ... vă place ? E frumos !
 Treizeci de ani dormit-a și tot e somnoros.
 Și tace ... tace ... tace... de crezi că-i pe sfârșite ...
 Iar când își cască gura... (Sfetnicul cască) închide-o că ne'ngHITE
 Și 'nghiți întreg pământul cu toate ale lui !
 Ridică-te de-acolo ... un pui de somn !

SFETNICUL.

Un pui !

IMPĂRATUL.

Să zicem că e sară ... frumoasă zicătură ...
 Ridică-te de-acolo ... N'auzi ? Ci te îndură !
 Să lași să sboare vremea ... la tine nu-i nimic ?
 Ridică-te odată ...

SFETNICUL.

Stăpâne mi-e că pic ...
 Mă 'nec din lingurică ... E-o zi așa de caldă ...

IMPĂRATUL.

E marea ici alături ... mai dute de te scaldă ! ...

SFETNICUL.

Primesc cu 'nchinăciune prea bunul sfat frumos ...
 (face reverențe adânci)

ÎMPĂRATUL.

Primește-l ... dar ai grije să nu te-așterni pe jos !

SFETNICUL.

Pe urmă, după scaldă viu iar la sfat... îndată...

ÎMPĂRATUL.

Să vii... că fără tine și gura ta căscata
M'aș prăpădi de grabă...

SFETNICUL.

Așa-i ? Ne știm de mult ! ...
Măria ta, tot spune... eu `tac și tot ascult ;
De-mi zici să dorm, sunt gata și fără supărare
De-mi zici să merg acuma la mare ,.. hai la mare (ese)

ÎMPĂRATUL.

Trei zeci de ani nu-i glumă, aci legat să'l ții
Să doarmă... când nu doarme, să spună la prostii...
Când fruntea mi-e 'norată el singur mă răsfață ;
Un rău ... de care nu poți să te mai scapi în viață ...

SFETNICUL (reapare).

Și iar mă 'ntorc stăpâne ... E greu ... E greu de tot !
N'ar fi mai bine oare să vie vre-un netot
Din slujitorii ăștia ... ușor sunt ca o hârcă
Și-ar fi mai demn stăpâne ca să mă ducă 'n cârcă ...

IMPĂRATUL.

Trei pași de-aici la mare !... lipsești !... E de nespus !
Să-ți fie și rușine. Ai vrea să mergi pe sus ...
Trei pași ... Ei asta-i bună ; am să te pun în glastră
Și valurile mării să-ți intre pe fereastră !
Lipsești din față-mi ... pleacă ... destule vorbe seci !...

SFETNICUL.

Mă duc ... Stăpâne mare !... (ese)

IMPĂRATUL.

Și vezi să nu te 'neci ... (pauză)
Sunt îngrijat de moarte de soarta țării mele ...
Că v'ați întors acuma și voi din drumuri grele
Imi pare bine ... iată !... să'mi fiți acI de sfat.

PÂCLĂ.

De-ai ști mărite Doamne pe unde-am mai umblat ;
Prin munți cu creasta arsă, prin țarini pârjolite
Și prin pustiuri sterpe de-apururi tănuite.

PROMOROACĂ.

Să'ți ascultăm cuvântul ne-am așternut la drum,
M'am adâncit departe prin zările de fum,
Nu mai vedeam 'nainte decât zăpezi ... pieirea ...
Dar trandafirii roșii nu-s Doamne nicăirea.

IMPĂRATUL.

De grija asta vrace scăpat-am ... Dumnezeu
Trimis'a cântărețul în spre palatul meu
Intocmai când domnița trăgea să moară, biata
Și mi-a scăpat copila ... și l'a scăpat pe tata...

PÂCLĂ.

Minune fără seamăn ...

PROMOROACĂ.

Minune 'ntre minuni ...

IMPĂRATUL.

În toată dimineața — eu nu vă spun minciuni
Și-o să vedeți cu ochii — el vine din grădină
Și-aduce trandafirul domniței și se 'nchină ...

PÂCLĂ.

Și-i roșu ?

IMPĂRATUL.

Cum e focul!

PAJUȚ I.

De ce nu l'a adus?

Domnița stă și-așteaptă și soarele e sus!

PROMOROACĂ

Când trandafirii roșii pe lume nu sunt încă
De unde-i născoceste?

IMPĂRATUL.

E taina lui adâncă l...

PĂCLĂ.

Ciudat! Știința noastră nu are nici un preț
Pe lângă născocirea acestui cântăreț ...
Și am fost mărite Doamne ... atins'am vatra zării ...
De m'am topit ca ceara la para lumânării.

PROMOROACĂ.

Și eu m'am dus spre țara înghețurilor mari,
O ceață... și prin ceață doar cuiburi de tâlhari
Prin locuri ce-or rămâne de-apururea străine ...
De m'am temut că 'nghiață și sufletul din mine.

ÎMPĂRATUL.

De la 'nceput știut-am că mergeți în zadar
 Dar tot v'am spus să mergeți ... O, Doamne, cât amar
 Am tras cu biata față păscută de blesteme ...
 Mureà de bună seamă de nu veneà la vreme
 Acel drumeț cu fața duioasă ca de sfânt...

PĂCLĂ.

De unde veneà oare ?

PROMOROACĂ.

Minune pe pământ l...
 Când trandafirii roșii nu i-au știut strămoșii
 Să știe el, el singur, de trandafirii roșii ! ?

PĂCLĂ.

Când din apusul roșu și până 'n răsărit
 Aceste flori de sânge în veci n'au înflorit
 De când e lumea lume și soarele e soare...
 Să vie el s'aducă de-odat' această floare !...

PRCMOROACĂ.

Noi nu putem pricepe.

ÎMPĂRATUL.

Acuma s'a făcut
 Liana-i fericită... Acest necunoscut

Cu darul lui cel tainic — și Dumnezeu i-l ție,
Adusù-mi-a la casă noroc și bucurie...
Și norul jalei mele s'a dus ca dus de vânt ...

PÂCLĂ.

Noi îți plângeam de milă pe drumuri...

IMPĂRATUL.

Mă 'nspăimânt
Când îmi aduc aminte... Erà o zi cu soare,
Când îmi eși 'nainte bătrâna vrăjitoare
Și-mi spuse — ani acum șaptesprezece-or fi —
Că fata mea din leagăn, ne va lăsa pustii
De nu i-om da odată o floare fermecată
Pe care va vedea-o în vis' frumoasa fată ...
Și vorba vrăjitoarei vedeți că s'a 'mplinit ;
De nu veneà străinul, Liana-ar fi murit...
Și mi-a mai spus, țiu minte cum îmi spunea, isteața
Că șaptezeci și șapte de zile, dimineața
Dacă-i vom da noi floarea s'o pună 'n diadem
Frumoasa mea copilă scăpată-i de blestem...

PROMOROACĂ.

De-acum din partea asta ai liniște și pace...

PAJUL I.

De ce nu vine oare ?.. E cam târziu ... ce face ?
Domnița stă și-așteaptă...

IMPĂRATUL.

Dar bine c'ați venit
Dac'ar veni și Șagă și Cel din asfințit
Să-mi fiți cu toții sprijin în ziua asta mare .
Hei, paznice... nimica nu sună ?...

PAZNICUL.

Din spre zare,
Măria ta se simte un svon adus de vânt!..

IMPĂRATUL.

Aruncă-te și pune urechea la pământ!...
De când cântă cocoșul a doua oară, una ...
O veste nu mai vine să-mi spulbere furtuna
Din suflet... ce să fie ? Auzi ceva ? Auzi ? ...

PAZNICUL.

E vântul ce vuește trecând prin brazii uzi. .
Ba nu... s'aude Doamne... dar vine greu cuvântul ...

UN GLAS.

E groază și cutremur !

ALT GLAS.

Se clatină pământul !

PAZNICUL.

E-o luptă cruntă Doamne...

ÎMPĂRATUL.

Ascultă... din spre mal!

UN GLAS.

Val Voevod e 'n frunte...

ALT GLAS.

In frunte ca un val!

ALT GLAS.

Pornit e valul morții.

PAZNICUL.

Acum ori niciodată

Pornit-a lupta mare...

ÎMPĂRATUL.

Atâta așteptată!

Ascultă!

UN GLAS.

Cântă! Cântă!

PAZNICUL.

Oștenii cântă 'n cor l...

IMPĂRATUL.

De ce nu pot acuma să lupt în fruntea lor,
Să mă reped năvalnic precum făceam odată,
Să cad ca o furtună pe gloata blestemată
Si zidul oștii mele viteaz de-atâtea ani
Să-l prăbușesc năpastă pe ceata de dușmani,
Să mi-o isbesc cu sete.. s'o vântur pe ogoare,
Să nu rămâe suflet de câine pe sub soare...
Și-apoi făcuți țărână, să vie 'n urma mea
Puhoiul oastei mele să-i ducă unde o vrea l.
Zadarnic mă mai sbucium, o văd ... dar n'am ce face...
Nu pot să stau o clipă în liniște și pace
Când nava țării mele o știu fără catarg
Și valurile negre o vântură și-o sparg.

PĂCLĂ.

Păstrează-ți Doamne firea cea pașnică și bună...

IMPĂRATUL.

Și soarele că-i soare pălește de furtună,..
Frumoase sfaturi vrace zadarnic cerci să-mi dai l
Catargul țării mele acum e-un putregai,
Să 'nfrunte numai poate zefirul dimineții,
Necum să se mai lupte cu volburile ceții l

Nu sfaturi... Tinerețe să-mi dai ... atâta cer !
Stiința voastră mare și plină de mister
Redee-mi tinerețea... de moarte nu mi-e frică! —
S'o simt cum ca pe-o frunză la ceruri mă ridică
De sus îmi dă putere, mă poartă ca pe val
Și din înaltul slăvii m'așează iar pe cal...
Auzi-l cum nechează în grajd de nerăbdare
O, l'am uitat acolo ... de-atâta așteptare
Isbește cu copita în ieslea cea de fag
Il auziți ... isbește ... E calul meu cel drag.

PROMOROACĂ.

Noi n'auzim nimica ...

ÎMPĂRATUL.

Auzi !! ...

PAJ I.

O zi de vară

Pustie ... liniștită ...

PAJ II.

O liniște de sară ...

PÂCLĂ.

Nici eu n'aud stăpâne.

ÎMPĂRATUL.

Cum, n'auziți și voi ?

PROMOROACĂ.

Mi s'a 'nfundat urechea de viscole și ploi

PAJ I.

Domnița stă'ntrre fete ca luna între stele

PAJ II.

Și doica ?

PAJ I.

Spune basme și'nșiră la mărgele.

ÎMPĂRATUL.

Sărmanul, se frămîntă pustiu și amărit !

PAJ I.

Râd fetele ... Domnița tânjește de urât,
Și doica ... ah ! nătângă, scăpat-a pe jos firul ...

PAJ II.

De ce nu vine oare s'aducă trandafirul ? ..

IMPĂRATUL.

Ce tot vorbești acolo ?

PAJ I.

De bine Doamne ...

IMPĂRATUL.

Știu ...

Liana mea sculată-i ?

PAJ II.

Așteaptă ... și-i târziu ...

Ce-o fi de nu mai vine ? Că par'că nici odată

N'a 'ntârziat atâta cu floarea descântată ...

Alt'dată când în zare roșia la răsărit

Zefir eră aicea ... și-acuma n'a venit ...

IMPĂRATUL.

De el n'am nici o grije ... De altceva mă doare'...

Aș vrea să fiu acolo ... acolo e văltoare

Și moarte și peire, pustiu și făr'de legi ...

Acolo 'n focul luptei e soarta țării 'ntregi

Un pas greșit ... și totul s'a prăbușit ...

PĂCLĂ.

Stăpâne ...

IMPĂRATUL.

Să fim cuminți, da vrace, atât ne mai rămâne ...
— Dar de-ai putea pătrunde în sufletu-mi trudit
Ai sta 'ngrozit de teama ce'n el s'a cuibărit ;
E teama ce-ar avea-o chiar Dumnezeu Prea-sfântul
Simțind că i s'ar face în pulbere pământul,
Că cerul, marea, lumea cu tot ce are ea
S'ar prăvăli 'n adâncuri și nu s'ar mai vedea ...
Și lumea țării mele zidită e de mine!
Trei zeci de ani întruna făcut-am din ruine
Prin lupte ne'ntrerupte minunea ce o vezi ! ...
Prin munți cu coama rară, pe mări și prin livezi
Trei zeci de ani de-a rândul — și ajutat de Domnul —
Cu ghioaga pururi trează eu n'am știut ce-i somnul
Și dus de raza stelei cea plină de noroc,
Cu inimă vitează trecând din foc în foc
Am ridicat cu trudă pe-o piatră altă piatră
Și din nimic durat-am a țării mele vatră ...
Și-acum s'o văd de-odată făcută 'ntrun pustiu ! ...
Știți voi ce 'nseamnă asta ? !

PROMOROACĂ.

Stăpâne ... eu cam știu ...
Crezui că cunosc totul și toate de sub soare
Și nu putui acuma s'aduc măcar o floare ...

IMPĂRATUL (privind harta).

Colea la cotul mării e cruntul inamic ! ...
Nimic nu se mai simte ? Hei, paznice ? ...

PAZNICUL.

Nimic.

Grădina doarme albă și zarea e pustie
Prin tufele 'nflorite nici vântul nu adie
Iar pe cărări nisipul sclipește 'n felul lui ...

IMPĂRATUL.

Nimic ...

PAZNICUL.

Ba da stăpâne ... de mult voiam să spui ;
De mult îl văd întruna pe moș-Amug... răsbate
De colo până colo cărările plouate,
Se uită printre tufe ... se duce ... vine iar ...
Pare 'ngrijat de moarte bătrânul grădinar.

IMPĂRATUL.

Ce caută ?

PAZNICUL.

Nu știu Doamne ... 'L-învăluie lumina
De pare-o arătare cutreerând grădina ...
Se duce pân'la poarta cu turnul început
Și apoi se 'ntoarce iară ... și tot mai abătut.

PĂCLĂ,

Hei, cine știe... poate l'a amețit căldura ...

PROMOROACĂ.

Se poate ...

PAZNICUL.

Uite-l iară ... îi văd căutătura
Se uită pretutindeni ... se duce ... s'a oprit
Cu mâinele pe tâmple privind spre răsărit...

IMPĂRATUL.

Spre răsărit ... acolo, sunt gândurile mele
Ușoare se avântă, se 'ntorc pustii și grele
Și tot mai triste parcă revin la cuibul lor ...

PROMOROACĂ.

Stăpâne prea-mărite nu fi ne'ncrezător!
(între doica).

IMPĂRATUL.

Ce-i doico ... ce s'aude? Ne-aduci vre-o noutate?

DOICA.

Domnița se închină cu multă sănătate ...
E vremea să-i aducă frumosul trandafir!
Vorbește ea ..., dar vorba-i nu are nici un șir
Că gându-i dus la floarea cea roșie și rară ...
E viața ei întrânsa ...

IMPĂRATUL.

Viața mea amară ! ...

Are să i-l aducă acum ...

DOICA.

Acum curând !

Că știi cum e ea ... râde ... și-odat'o vezi plângând ...

IMPĂRATUL.

Are să i-l aducă ... dormit-a bine ?

DOICA.

Moartă !

Cum ar dormi un flutur pe stâlpul dela poartă...

Cu capul ici pe mine ... și înspre zori de zi

A și visat ... că prințul aleargă prin pustii

Călare pe o coadă de mătură ...

IMPĂRATUL.

Prostie !

S'aștepte ... mai e vreme ... Zefir are să vie.

(Doica ese).

PAJUL I.

Așa-i că nici odată n'a întârziat atât ?

ÎMPĂRATUL.

Tăcerea asta moartă mă 'nlănțuie de gât ...
Aș vrea ...

PAZNICUL.

Un glas Stăpâne răsună'n albul zării

IMPĂRATUL.

Ascultă ...

PAZNICUL.

Vine, vine ...

UN GLAS.

Acum la cotul mării ...

ALT GLAS.

Acum la cotul mării ...

IMPĂRATUL.

Dușmanii ?

PAZNICUL.

Noi și ei !

IMPĂRATUL.

Acuma cadă cerul pe gloata de mișei
Să nu rămâie unul de neam pe tot pământul,
În pulbere să-i facă ... pe mări să-i bată vântul!...
Acuma ... ah! acuma ...

PÂCLĂ.

Stăpâne fii 'nțelept!

IMPĂRATUL.

De trei nopți și trei zile aștept și tot aștept
Și inima îmi bate de stă să-mi dea afară ...
Acuma bate ceasul cel mare pentru țară! ...
Îl auziți cum bate 'n înaltul cerului?...
Cutremură văzduhul cu dangătele lui!
Acum de-aș fi acolo să sbor în rotogoale
Să se dărâme munții din creștet până'n poale
Și valurile mării să fugă dela mal
De spaima mea, de spaima nebunului meu call
(privind harta).
Colea la cotul mării se joacă astăzi zarul!...
Ce-o să-mi aducă jocul, seninul sau amarul? ...

PROMOROACĂ.

Maria ta ... credință în oastea ta să ai,
Val Voevod e-acolo ...

PĂCLĂ.

Va ști viteazul Crai
Că prețul biruinței e fără-asemănare ;
Domnița e mai mândră ca luna când răsare ...

CRINA (intră).

Măria ta ...

IMPĂRATUL.

Mai mândră ca soarele e ea
O știe lumea toată ... așa-i.

CRINA.

Măria ta !
Domnița stă și-așteaptă ... de ce nu vine oare ?
E cam târziu Stăpâne ...

IMPĂRATUL.

Târziu ? Plăpândă floare !
Când ești așa de albă, de ce 'ngrijată ești ?
la vino 'ncoa... și-e teamă că ai să 'nbătrânești ?

CRINA.

Domnița-i tulburată și fetele-o mângâie'...

IMPĂRATUL.

Mai țineți-o de vorbă și spune-i să rămâie
Acolo și s'aștepte... că nu-i așa târziu ...
Aștept și eu aicea... Și să mai vii...

CRINA.

Mai viu (ese).

IMPĂRATUL.

Copila mea iubită ... o frunză ești pe apă !
Fă Doamne, fă să treacă blestemul și mi-o scapă.
Atâta am pe lume, atâta mi-a rămas ;
O rază de lumină bătrânului meu pas,
E stropul meu de apă în arșița vieții
Și-l simt cum cade dulce pe floarea bătrâneții !...
Dar mâine ... cine știe ?... Și biata floarea mea
Uscată, prăpădită pe drumuri va cădea
Și vântul fără milă va duce-o unde-i place,
Iar stropul meu de apă o lacrimă s'o face
Și-o fi o jale mare... cum n'a fost pe pământ ...

PAZNICUL.

Măria ta sosește adus par'că de vânt
Un călăreț în goană ...

IMPĂRATUL (tngrozit).

De-o fi ca să-mi aducă
Vreo veste rea să piară de-aici ca o nălucă...
Să nu mai vie ... spune-i ...

PÂCLĂ.

Măria ta !

IMPĂRATUL.

Să-i spui

Că-s un străin de-acuma în țara mea și-a lui
Că nu mai sunt pe lume și n'am fost niciodată ...

PAZNICUL (vesel).

Măria ta, el vine cu fața luminată !

PROMOROACĂ.

Nu-ți face gânduri Doamne 'nainte să-l asculți ...

PÂCLĂ.

Ne-aduce veste bună ...

OȘTEANUL (intră).

Măria ta, ani mulți !

V'aduc din focul luptei noroc și sănătate !
Oștirea noastră-i tare, năpraznică se bate
Din zori de zi întruna... de cinci ori i-am respins,
Dar dușmanul se ține și nu se dă învins ...

IMPĂRATUL.

Trecut-au cotul mării ?

OȘTEANUL.

Nu Doamne ... N'o să poată !
I-aține Voievodul și oastea noastră toată !
De cinci ori încerca-t-au dar fuse în zadar...

ÎMPĂRATUL.

Zi n'au trecut din dușmani nici unul pe hotar ?

OȘTEANUL.

Nu Doamne ... Voievodul trimisu-m'a pe mine
Să spun atâta doară Măriei tale ...

ÎMPĂRATUL.

Bine !...

De cinci ori îi respinse ... aceasta-i un noroc ...
Oștirea mea vitează lupta-va mai cu foc ;
Sunt biruinți acestea, curajul o să crească !...

PROMOROACĂ.

E-asupra noastră mâna și mila cea cerească !
S'avem credință Doamne ... v'am spus-o și v'o spui ...
Căci Domnul vede toate pe plaiurile lui.

ÎMPĂRATUL.

Te du'napoi în goană ... și vântul să te poarte !..
Și spune-le să lupte pe viață și pe moarte,
Să nu uite o clipă că-s șoimi împărătești ...
Colo la cotul mării !...

OȘTEANUL.

Stăpâne să trăești ! (ese)

PROMOROACĂ.

Mi-a mai venit o leacă de inimă ...

PÂCLĂ.

Și mie ...

Că m'apucase frigul ... de-acum cu bucurie
Să așteptăm în pace seninul după nor ;
Val Voevod, s'o'ntoarce voinic și 'nvingător !

ÎMPĂRATUL.

De aur fie-ți vorba ... așa să fie dară
Să cadă iar seninul pe mândra noastră țară ..

PÂCLĂ.

Și Domnul să ne-aștearnă lumină pe cărări ...

PAZNICUL.

Se 'ntoarce vraciul Șagă voios din depărtări,
E plin de praf și râde ...

PROMOROACĂ.

Așă e el, nu-i pasă
El râde 'ntotdeauna la masă, după masă
Și râde toată ziua și 'n vremuri de nevoi ...
Dar tot cu mâna goală se 'ntoarce ca și noi.

ÎMPĂRATUL.

De unde știi ?

PĂCLĂ.

Când nu sunt pe lume trandafirii
Cei roșii... de-ai întoarce adâncurile firii
Tot n'ai de unde-i scoate... nici cerului de sus
Nu poți să-i ceri ce n'are.

ȘAGĂ (intră).

Stăpâne... nu-s și nu-s!
Am fost ... că nici eu singur nu știu să spun anume
Pe unde răsbătut-am, prin care colț de lume ...
M'am dus de-atunci întruna, de când plecai d'aici,
Cătat-am, întrebat-am ... și am strâns la licurici ...
Dar nu se văd acuma ... la noapte.

ÎMPĂRATUL (glumind și dojenește).

Cum se poate ?
D'atât amar de zile bați drumurile toate
Și trandafirii roșii să nu îți poți găsi
Și 'n schimb să vii acasă c'un pumn de jucării ?
Ei, asta vrace Șagă nu-i treabă serioasă ...

ȘAGĂ.

Ei, posnă! Voi adusa-ți?... Umblai cu limba scoasă
Și n'a fost chip ... că nu sunt ... pământu 'n lung și'n lat
Să-l umbli ... nu-s, de geaba ... pe unde n'am umblat?
Râdea de mine lumea, se prăpădea nebuna
Și n'am găsit... că nu sunt...da'n schimb am răs întruna...

ÎMPĂRATUL.

Tu râzi o viață 'ntreagă.

ȘAGĂ.

Și lacrămile-mi curg !...

PAZNICUL.

Trudit de colo colo aleargă moș Amurg!...

LACRĂMIOARA (intrând).

Domnița plânge doamne, se sbate și suspină ...
Ce Dumnezeu, o floare doar nu e o grădină ...
Ii spunem snoave, basme... da-i spunem în zadar ...

PAZNICUL.

Ce-o fi cătând într'una bătrânul grădinar?

(Promoroacă îi face semn Lăcrămioarei să plece).

PÂCLĂ.

Zefirul de căldură s'o fi lăsat o leacă...
Și-a adormit cu totul ...

ȘAGĂ.

Mai știi ?

IMPĂRATUL (pașnicului).

la zi-i să treacă
Bătrânului pe-aicea ... mă mir și eu ... mai știi ?...
Dar cântăreții ăștia adorm în zori de zi,
Se uită toată noaptea la stele, le întrebă
Le cântă și apoi ziua ...

ȘAGĂ.

Ce oameni fără treabă ...

IMPĂRATUL.

Să nu-i hulești !... au daruri de-a dreptul dela cer !...
Ei nu-s ca noi ...

MOȘ AMURG (intră tulburat).

Stăpâne, mă iartă ... e-un mister !
De mult voiam a-Ți spune, dar n'am putut... mi-e teamă...
Din zori de zi Stăpâne ... eu nu pot să-mi dau seamă
Ce s'a'ntâmplat ...

ÎMPĂRATUL.

Grăește mai limpede odat' !

MOȘ AMURG.

Il caut pretutindeni din zori de zi ... străbat
Grădina, 'l strig pe nume ... Eu nu am nici o vină ...
Zefirul astă noapte fugit-a din grădină.

IMPĂRATUL.

Vorbești prostii !

MOȘ AMURG.

Intruna îl cat din zori de zi
Și nu e nicăirea.

IMPĂRATUL.

Cum nu-i ? Vorbești prostii !...

MOȘ AMURG.

E adevărul, Doamne !

IMPĂRATUL.

A ! soartă blestemată
Cum te-ai jucat cu mine să mă isbești de-odată
Așa de fără milă !... Ce fapte ispășesc
De unul câte unul pe tronu 'mpărătesc

Cad trăznete din ceruri?... Ce scris avui eu oare ...
 De toate vin de-odată acum să mă doboare ?
 Dar nu se poate cerul să fie-așa de crud ;
 Cătați-l înc'odată... Nu vreau să mai aud
 Nimica ... pretutindeni cătați-l ... mic și mare ...
 Din turnurile 'nalte strigați-mi-l din zare
 Să vie ... biata fată se stinge fără el ...

MOȘ AMURG.

Nu-i nicăiri stăpâne pe-aici pe la castel ...

IMPĂRATUL.

Prin peșterile negre ...

MOȘ AMURG.

Cătatu-l'am și nu e ...

IMPĂRATUL.

Să-l caute înc'odată, prin arbori să se sue
 Să-l cheme ... scorniți-mi pământul peste tot !
 Aduceți-l ... căci altfel ...

DOICA (intră).

Stăpâne nu mai pot
 Să birui cu Domnița, că ți-e mai mare mila
 Să o vezi cum se trudește și suferă copila
 De ce nu vine ? Doamne, ce ai ?... Ești ca de var ...
 (intră Lăcrămioara).
 Ce s'a 'ntâmpat ?...

IMPĂRATUL.

Năpastă ... amar de noi, amar
Zefirul ăsta noapte, s'a dus ...

LĂCRĂMIOARA.

O, nu, stăpâne ...
Ce-aud ?

IMPĂRATUL.

S'a dus ... și jalea de-acum ne mai rămâne!...

DOICA.

S'a dus ...

LĂCRĂMIOARA (pentru sine).

Dar unde ? Unde s'a dus ? ... De dragul cui ?
Dac'ar fi spus că pleacă ... dar n'a spus nimănui ...
Pe unde-o fi acuma ? Era frumos ...

DOICA.

Minune !

LĂCRĂMIOARA.

Când se uita la mine ... spuneam o rugăciune !

ROUA (intră).

N'a mai venit ?

SALBA (intră).

Să vie !

CRINA (intră).

Domnița Doamne-i rău
Și vrea să vie-ncoace ...

IMPĂRATUL.

Să stea la locul său !...
Inchideți ușa iute ... mai bine să nu vie
Și spuneți-i că-i noapte de-acea întârzie
Inchideți să nu poată să vadă-un colț de cer
Și trageți la ferestre obloanele de fier !
Plecați ... plecați de-a fuga și spuneți-i că-i noapte
Luați-o cu frumosul, vorbiți-i numa'n șoapte
Inchide-ți tot ... cântați-i s'adoarmă...

DOICA.

Vai de noi !...

Veniți ... veniți ... cu toate ... (ea).

PAZNICUL.

Cu toții vin'napoi ...

PROMORACĂ (intră).

Nu-i Doamne nicăirea.

LĂCRĂMIOARA.

Lăsatu-m'a străină ... (ese plângând).

PĂCLĂ.

Strigatu-l'am stăpâne, dar nu e prin grădină ...
(Impăratul cade sdrobit la masă).

SFETNICUL (intrând).

Uf!... ce căldură (ți fac semne să tacă). Ce e? E cald, nu vi se pare?

PĂCLĂ (tacet).

Făceai cu mult mai bine să pleci pe-un val călare!

SFETNICUL.

Că eră gata, gata ... dar sfatul! și-am venit ...
Acum ce-o fi să fie ...

IMPĂRATUL.

E soarele 'n zenit ...
Copila mea se stinge alătura în pară,
Blestemul a cuprins-o și-o ține strâns în ghiară ...

SFETNICUL.

Ce-ați mai făcut pe aicea? Dar știți... e cald de foc ...
Veni-i la sfat acuma ... dar văd că n'am noroc ...
Nu țineți sfat pe semne ... mai bine ...

PROMOROACĂ.

Taci !

SFETNICUL.

Așa e,
Să-l amânăm pe mâine, că-s înmuiat de bae ..
Să nu mă spuneți ... (ese).

PÂCLĂ.

Doamne ... credință'n Cel-de-sus!

IMPĂRATUL.

S'a dus nădejdea toată ... copila mea s'a dus ...
Viața mea de-acuma se stinge ca o rază
Când vine-un nor și-o'ngHITE ... și norul stă de pază ...
Doar țara, numai țara ... s'o scap de cel viclean !

PAZNICUL.

Măria ta, năvalnic sosește un oștean.

IMPĂRATUL.

Să vie 'n grabă mare !...

PAZNICUL.

Descălecă și vine ...

PROMOROACĂ.

Ne-aduce doamne vestea cea mare și de bine !

OȘTEANUL (intră alergând).

Măria ta !..

ÎMPĂRATUL.

Aicea !..

OȘTEANUL.

E rău Măria ta !

ÎMPĂRATUL.

Pe scurt.

OȘTEANUL.

In două vorbe de vrei a m'ascultă :
 De șapte ori cercară să treacă cotul mării !...
 Ai noștrii s'așinură în culmea disperării,
 Val Voevod luptat-a viteaz în fruntea lor ...
 Veniă năpraznic valul, pustiu, cotropitor,
 Dar nu-l clineă o clipă din locul de onoare ...
 De patru ori stăpâne eră să ni-l omoare
 De nu săream din aripi aduși ca de-un vârtej
 Pe moarte și pe viață, o mână de viteji ...
 Stam bine noi din frunte, din aripi bine iară ...
 — A opta oară însă când dușmanii 'ncercară
 Năvala ... oastea noastră din aripă s'a frânt...

ÎMPĂRATUL.

La cotul dela mare !...

OȘTEANUL.

Cutremur de pământ !
Căzû pe oastea noastră din ceruri tot amarul ...
Și dușmanii 'ntr'o clipă trecutu-ne-au hotarul !

ÎMPĂRATUL.

Ascultă bătrânețe ce zile-ai mai ajuns !
Norocul meu pe unde, pe unde s'a ascuns
De nu mai las-o rază pe țara mea săracă ?
Niște tâlhari s'ajungă în pulbere s'o facă ...

PÂCLĂ.

Dar n'au ajuns aicea și totul nu-i pierdut ...
O aripă ...

ÎMPĂRATUL.

Ajunge ! Puhoiul s'a făcut
Și-acum are să vie ... să vie ca furtuna !...

PROMOROACĂ.

Prea le vezi rău Stăpâne și'n negru totdeauna !...

ÎMPĂRATUL.

Tăceți ! nu vorbe vrace, de vorbe sunt sătul !
O viață numai vorbe mi-ați spus ... acum destul !
Nu vorbe !... Țara plânge ! ! Știința voastră mare
De ce nu poate-acuma să se repeadă în zare,
S'adune munți de valuri, s'așeze munți pe munți
Să se 'ngrozească cerul cu norii lui cărunți ...

Și apoi din înălțime ca furia pierzării
 Să-i prăbușească ... 'ndată colo la cotul mării !
 Nu vorbe ... Țara moare ... *săraca* țara mea !
 Mai bine mort în luptă decât a te vedea
 Pustie, năpădită de hoardele 'ndrăznețe !
 Sunt tânăr, iar sunt tânăr, te teme bătrânețe
 Că nu-mi pasă de tine, te duc la luptă iar ...
 Aduceți-mi o lance și ghioaga de stejar
 Și aruncați pe mine o platoșe 'mpletită ;
 Va fi o luptă mare și ne mai pomenită !
 Mai iute ... calul ...

PĂCLĂ (însăimântat).

Doamne !...

ÎMPĂRATUL.

Aduceți calul !

PROMOROACĂ.

Dar...

ÎMPĂRATUL.

Il auțiți cum bate ... mai rar ... și tot mai rar ...
 Aduceți-l ...

PĂCLĂ

Stăpâne, ia seama !...

PROMOROACĂ.

Te socoate !

IMPĂRATUL.

Prea mult a plâns ... de-acuma să-l răsplătesc de toate!
 Furtună de-i pe lume m'oi face și eu val ...
 Cu lanțul cel de colo, legați-mă pe cal
 Și să mă strângeți bine de glesne și de șale ...
 O să ne facem una cu albul depe cale,
 Să cad în dușmănime ca trăznetul de sus ...
 Mă duce calul singur ... de-atâtea ori m'a dus!
 De m'aș vedea odată în toiul luptei crunte
 Să-mi scapere securea prin pletele cărunte
 Ca fulgerul prin nouri ...

(Toți au alergat și l'au îmbrăcat cam fără voie. Apoi au eșit
 să aducă calul).

OȘTEANUL.

Stăpâne am uitat ...

IMPĂRATUL.

Aduceți calul ... calul !

PROMOROACĂ.

L'aduce ... înșeuat ... (ese și el)

OȘTEANUL.

De-abia eșisem Doamne din tabără afară,
 Că văd că o nălucă gonind pe drum de țară,
 Veneă nebună'n față-mi cu părul despletit,
 Trecu pe lângă mine... doar cât ai clipit

Și eră albă toată ca soarele din zare
 Eră ... de-abia-l văzusem ... un cal și-un om călare ...
 „S'aștepte“ strigă dânsul ... s'aștepte că reviu ! !.
 (ese alergând)

ÎMPĂRATUL.

Mai iute calul ... calul ... pân' nu e prea târziu !
 Dece nu mi-l aduce ? Sunt gata ... Nu mai vine ! ...
 Ruine's toți aicea în țara de ruine.

DOICA (intrând).

Să-ți spui Stăpâne mare ... copila ta mi-a spus ...

IMPĂRATUL (urcând spre oșire).

De-acum o las în paza lui Dumnezeu de sus !

PAZNICUL (revine).

E grajdul gol, Stăpâne.

MOȘ AMURG (intră).

Doar frâul.

PAZNICUL.

Calul nu e ! ...

ÎMPĂRATUL.

Ce's vorbele acestea ? Vreți să vă bat în cue ?
Sunteți nebuni ?

MOȘ AMURG.

Stăpâne, grăim adevărat.
Găsit-am frâul doară și calul l'a furat.

ÎMPĂRATUL.

Furat ? Să-mi fure calul din grajd în zi de vară ! ?
Ce-i asta ?

MOȘ AMURG.

Astă noapte se vede că-l furară,
Că slujitori voștri sunt duși la luptă toți.

ÎMPĂRATUL.

Nici calul ? ! De-acum singur, înconjurat de hoți
Imi voi purta povara de zile ce-mi rămâne ...
Ce-am fost odat' pe lume și ce-am ajuns ...

PĂCLA.

Stăpâne ...

PROMOROACĂ.

Măria ta ai milă de cei din jurul tău !..

IMPĂRATUL.

Să n'am eu calul astăzi ... acum când ceasul rău
Il simt că-mi bate'n suflet o moarte și-a peire ?
S'ajung să nu fiu vrednic de-atâta fericire
Să mă mai văd odată în sboru-i vulturesc
Când gloatele dușmane în țară 'mi năvălesc ?
Ce fapte neiertate prin veacuri spulberate
Făcutu-mi-au strămoși ? Ce groaznice păcate
Căzut-au peste mine să am de ispășit ?
Să n'am în clipa asta nici calul meu iubit !
Prin el făcut-am totul ... Mă birue povara ...
Și calul dacă nu e, nu va fi nici țara ...
(cade plângând .

FETELE (dinlăuntru).

Domniță nu se poate ...

LIANA (intrând aiurită, sub puterea blestemului).

Lăsați-mă vă spui ...
In casa mea, aicea, nu-s roaba nimăruui ...
Sunt floarea care moare
Lăsați-mă la soare ...
Voi mă țineți la umbră,
Ce-aveți cu mine oare
De mă țineți întruna închisă ca pe hoți ?

PROMOROACĂ.

In fața ta domniță noi ne'nchinăm cu toți ...

LIANA.

Vedeți, e ziua mare și voi spuneți că-i noapte ...
Dar tot vorbeți în șoapte,
Și-am înțeles îndată
Că vreți să-mi tăinuți ...
Dece ?

LĂCRĂMIOARA.

Domniță vino
Ți-e fața'nfrigurată
Și-aicea toți, te uită, sunt triști și osteniți.

LIANA.

Sunt floarea care moare
Setoasă de lumină,
Lăsați-mă aicea
Aproape de grădină
E-așa de bine 'n soare când pomii 's 'nfloriți ...
Și florile ne cântă ... Voi nu le auziți ?

DOICA.

Ba le-auzim domniță ... o melodie sfântă ...
Dar vezi aici e jale și toți stau împietriți ...

LĂCRĂMIOARA.

Mai bine hai în casă ...

LIANA.

In casă e pustiu ...
Ce albă-i dimineața !
Aicea e viața ...
Și umbra mă'nspăimântă ...
Afară cântă toate ... doar floarea mea nu cântă ...

DOICA.

Vorbește într'aiurea ... O, ce-are să se 'ntâmples ?

LĂCRĂMIOARA.

De-acum are să vie domniță ... și o să fi
Frumoasă ca un soare cu floarea ta gătită ...

LIANA.

Frumoasă ca un soare ... când ziua e sfârșită
Și soarele-a apus ...
Pe ochi îmi cade ceață ...
O ceață-i lumea toată !
Și sus și tot mai sus
Pe aripe ușoare
Plutesc mereu spre soare ...
De-abia mă văd prin viață
Și iată ... nu mai sunt.

DOICA.

Vedeți ... din ce vorbește, din ce își pierde firul ...

LIANA.

Sunt floarea care moare
Uitată și pustie
Aicea pe pământ !
S'aducă trandafirul ...
De ce mă chinuește ?
Când e atâta soare,
Din tot ce strălucește
Dece nu-mi dați și mie ?

IMPĂRATUL.

Copila mea ... ascultă ...

LIANA.

la uite ... ce de lume.
Ce faceți voi aicea ? ... trăiți ? Trăiți că-i soare
Și viața asta scurtă e-o zi de sărbătoare,
Că'n urmă și'nainte e noapte și pustiu ...
In cântece și glume
Lăsați ca să vă'nbie miresmele de floare
Atât e sărbătoare ... de trece ... e târziu ...
Că vi se taie firul
Și-atunci ... atunci zadarnic veți cere trandafirul
Că nimenea nu poate să vi-l mai dea ... s'a dus ...

IMPĂRATUL.

Liana mea frumoasă ...

LIANA.

Liana ? Cine-a spus ?

ÎMPĂRĂTUL.

Eu tatăl tău ... ascultă și vino lângă mine!..

LIANA (*apropiindu-se*).

Ți-s ochii umezi tată ... Pe cine plângi, pe cine ?

ÎMPĂRĂTUL.

Sunt uzi de fericire, plâng plânsul tuturor ...
Val Voevod se'ntoarce din luptă 'nvingător
Și plâng de bucurie, că plânge biata țară ...

PĂCLĂ (*ascunzându-și fața*).

Să nu mai fi părinte ...

DOICA (*în grupul de fete, încet*).

Și doar îl căutară
Prin peșteri și prin turnuri și nu e nicăiri ...

SALBA.

Să fi fugit ?

DOICA.

De, știi eu ?

CRINA.

Fugit !...

DOICA.

Să nu te miri.

SALBA.

Domnița ce se face ?

DOICA.

Doar cerul s'o mai scape ...

LIANA (la genunchii Impăratului).

Un junghi în piept aicea începe să mă sape
Mi-e dor... și nu știu bine
De ce mi-e dor de mine ...
Ci dați-mi trandafirul
Aduceți-l odată ...
E-atâta soare 'n lume ...
— Dar nu mai plânge tată ! ...

PAZNICUL.

Un glas răsună în zare

PROMOROACĂ.

Ascultă !

PAZNICUL.

Da, ascult.
Și altul .. tot mai multe ... mai multe ... e-un tumult !

PĂCLĂ (îngrozit).

Sunt dușmanii ... ce-aleargă potop, plini trufie ...
Noi ce ne facem Doamne?.. (panică mare).

IMPĂRATUL (cu adâncă descurajare).

De-acuma pot să vie ...

PAZNICUL (cu bucurie mare).

Val Voevod în goană, în fruntea tuturor
Măria ta se'ntoarce voios, învingător !

TOȚI.

Cine ?

PAZNICUL.

Ai noștrii Doamne !

MOȘ AMURG (apărând în ușe).

Minune, o minune ! ...

IMPĂRATUL.

'L înșeală ochii poate, ori nu știe ce spune ...

PÂCLĂ (privind).

E Val Mărite Doamne ...

PROMOROACĂ (privind și el).

Măria ta, e Val!

PAZNICUL.

A, ce voinic și sprinten sărit'a depe cal
Și vine ... iată-l! ...

VAL (intră).

Doamne îți aducem darul biruinței câștigate!..

IMPĂRATUL (nimit).

A-ți învins?

VAL.

Invins Stăpâne ... gloatele sunt pulberate
Și dujmanii tăi și-ai țării nu mai sunt pe lume ... reci
Zac pe valurile mării și să leagănă de veci.

(Impăratul cade în brațele lui Val, mare mișcare)

IMPĂRATUL.

Țara mea, sărmana țară mi-ați scăpat-o de peire!..
Dar cum?.. că-mi venise vestea ...

VAL.

Cine poate să înșire

Tot prin ce-am trecut acolo... i-am învins... de șapte ori
 Incercat-au să ne rupă ... i-am respins de-atâtea ori !
 Și când fu a opta oară ne-au frânt aripa la mare ;
 Năvăliră ca potopul într'un urlet de turbare
 Și'ntr'o clipă ... o, ce groază ... ne trecură de hotar...
 Noi din piept luptam întruna și din dreapta luptam iar,
 Dar puhoiul tot mai mare și cu urlete turbate
 Tot voiă să ne'nconjoare să ne cadă dela spate ;
 Am fi fost pierduți atuncea și așa s'ar fi 'ntâmpat ...
 — Dinspre drum văzui călare pe-un cal alb întraripat
 Un voinic venind în goană mai pornit ca o furtună,
 Și isbl puhoiu 'n față cu o furie nebună ...

Uriaș păreă călare ;

Răsăreă și s'ascundeă

Mai năpraznic să se lase ...

Fulgerând din zare 'n zare

Ghioaga-i nestrujită, grea,

Nu știu ... par-că 'și adunase

Toate trăznetele 'n ea !

Și-apoi calul lui ... în visuri n'am văzut un așa cal !
 Năvăll în dușmănime cu o furie de val
 Furios ... păreă un munte ce s'a răsturnat pe gloată
 Nu o oaste ar fi sdrobotit-o, dar o țară, lumea toată ...
 Se isbeă, mușcă cu dinții și cu pieptul lui osos
 Prăbușia dușmanii 'n cete... pulbere-i făcea pe jos !..

IMPĂRATUL.

Calul meu mai face astfel ...

VAL.

M'a 'ngrozit așa minune ! ..
 În sfârșit cuprinși de spaimă nu mai pot să se adune
 Și 'ngroziți o iau la fugă, se isbesc de munți curând,
 Noi atuncia ținem coasta și apoi cete rând pe rând
 Le-aruncăm în neagra mare din spre colțul cel de stâncă..
 — Și-acum zac cu toții 'n marea cea frumoasă și adâncă !

IMPĂRATUL.

Ai învins ... te mulțumește c'ai scăpat de ceasu' rău ...

VAL.

N'am uitat mărite Doamne că sunt ginerele tău !

IMPĂRATUL (*tristat*).

Ginere să-mi fi voinice ... Dumnezeu să se îndure ...
 Numai dacă... ce s'aude ? Par'că sunt niște murmure ..

PAZNICUL.

Zefirul vine 'ncoace stăpâne, alergând ... (Bucurie mare)

IMPĂRATUL.

A, mi-a venit acasă... să vie mai curând
 Să vie ... că-i pierită copila mea frumoasă !...

(Zefir intră)

Dar unde-ai fost ?

LĂCRĂMIOARA.

A ! iată-l ! ...

ZEFIR.

Domnița-i sănătoasă ?

VAL (cu mirare și elan).

Acesta este Doamne viteazul care-a 'nvins ! ...

TOȚI (mare mișcare de uimire).

El ?

IMPĂRATUL.

Tu ? ai fost în luptă !

ZEFIR.

Stăpâne m'a cuprins
Un dor așa de-odată ... văzul primejdia mare ...
Și-am alergat acolo să fiu de-ajutorare.
Și-acum venii în goană ... e drept, am stat cam mult ...
Ertare ... cer ertare...

IMPĂRATUL.

Vorbește ... te ascult.

ZEFIR.

Să-aduc domniței floarea ... să mi-o descânt în șoapte
Că-i albă cum e floarea de măr în miez de noapte ..

IMPĂRATUL

Tu ești învingătorul trimis de Dumnezeu ... ?
Tu mi-ai scăpat moșia ? ! ...

ZEFIR

Nu eu, ci calul tău !
Și pot să-ți spun stăpâne că s'a reîntors în pace,
E 'n grajd ... i-am dat mâncare ... (uimire generală)

IMPĂRATUL.

Văzură-ți ! Ei, vă place ! ? ...

ZEFIR.

Și-acum să-ți aduc domniță... ai și plâns... ci nu mai plânge
Uite-am să-ți aduc îndată floarea visului de sânge
N'a 'nflorit în noaptea asta, fuse luptă la hotar,
Acum iare soare 'n țară, poate să 'nfloască iar !... (ese)

IMPĂRATUL.

Așa-i ! Acum e soare ! ... Să fie veselie !
Că n'a mai fost pe lume atâta bucurie
Și nu știu cum ... îmi vine să râd acum, să cânt...

PAZNICUL.

Din asfințit sosește și Față-de-pământ ...

ÎMPĂRATUL.

Să vie ... La lumină v'a râde și el poate !
Hei Șagă, nu e șagă să scapi așa din toate ...

ȘAGĂ.

Să mor de răs îmi vine ...

FAȚĂ DE PĂMÂNT (intră și începe să se întunece).

Stăpâne, fă cum crezi
Dar bucură-te 'n pace c'ăcea mă mai vezi,
M'am tot gândit să nu viu... să plec... să-mi pierd de urmă ...

ÎMPĂRATUL.

Dar cum se poate vrace tu să-mi lipsești din turmă ?
De grabă schimbă-ți fața, e soare peste tot
In țara mea frumoasă ...

FAȚĂ DE PĂMÂNT

Să-mi schimb ... dacă nu pot ...
(l ia cealaltă și-l povestesc)

IMPĂRATUL.

Hai fetelor, cântați-mi din harfele sonore
 Vreau să-mi înalț gândirea senină 'n aste ore
 La cerul cu lumină, la bunul Dumnezeu ...

SALBA.

S'a 'ntunecat cu totul, parc'ar fi noapte ...

LĂCRĂMIOARA.

Greu

S'a așezat un nour de-asupra, pe grădină...
 Acuma se 'noptează ... Acuma se 'nsenină ...
 Ce-o fi ?

VAL (mângâind pe Liana).

Nimica ... Norii așa vin ei și trec
 Ne vede că petrecem și și ei își petrec (cântă harfele).

IMPĂRATUL (ingenuche cu toată lumea).

Iți mulțumesc, o Doamne, cu inima smerită
 De toate ce făcut-ai ... Copila mea iubită
 Inchină-te ... te roagă lui Dumnezeu de sus
 Că grija noastră mare ca pulberea s'a dus ...
 E iarăși soare 'n țară și 'n mine-i iarăși soare
 Să fie 'n toată țara azi zi de sărbătoare !
 Petreacă toată lumea cu cântece și joc !
 Logodnicul e-aicea ... viteaz și cu noroc

IMPĂRATUL.

E taina lui ! Ei, vraci ?

LĂCRĂMIOARA,

Ce palid e sârmanul, mi-e milă...

SALBA.

Ci mai taci.

IMPĂRATUL.

Ce vrei să-ți dau ?...

ZEFIR.

Nimica.

IMPĂRATUL.

Nu spune ! Uite-mi vine ...

ZEFIR.

Să mă săruți stăpâne și să mă ți-i cu tine ... (și sărută).

ROUA.

Ce palid e la față...

LĂCRĂMIOARA.

Dar ce frumos e, nu ?
Eu i-am zâmbit odată, dar el nu mă văzu ...

IMPĂRATUL.

Și-așa ... furași și calul ... a crede zău nu-mi vine,
Parc'am visat ... dee-mi Domnul tot hoji cinstiți ca tine!
Dar toate bune ... una ... oștean nu te-am știut ...
Tu știi să cânți la stele ...

ZEFIR.

Doamne, cântecele mele eu le cânt, că m'am născut
Legănat de-un cânt de vraje ce'l cântă un om pe sară
Și-apoi mama toată vremea mi-l cântă la leagăn iară...
Și-am rămas așa de-atuncea, că părinții mi-au murit.
Am pornit în lume singur, un copil spre răsărit ...
Mă duceam bătut de vânturi, nu mă cunoșteă sub soare
Nici un om... stăin, pe drumuri... mă opream pe la izvoare
Și izvoarele duioase îmi treziră vechiul cânt
Ce dormea în piept la mine ... cântec din părinți și sfânt!..
 Și-'ncepui să cânt la stele,
 Stelele-mi cântau și ele ...
 Și cântai la lună-odată,
 Luna mă priviă mirată
 Ca o mamă 'ngândurată ...
Și cântai apoi la soare ... soarele râdea de mine ...
Și de-atunci cântat-am Doamne numai nopților senine...

Florilor, la cele roșii, le-am cântat aprinsu-mi dor ...
 Ce știi florile de jalea unui suflet visător ! ...
 Și-am cântat în urmă iară pe-asta lume tuturora
 Cu amurgul și cu noaptea ... și am plâns cu aurora ! ...
 E frumos să cânti și singur să te simți pe-acest pământ,
 În puterea nopții ...singur ... să te-asculte cerul sfânt,
 Să te 'ntrebe, să te-aline melodiile divine
 Cari alunecă pe raze albe 'n nopțile senine,
 E frumos și te simți mare ... nu te-ai dà pe șapte regi,
 Când te vezi că ești aproape taina firii s'o deslegi,
 Peste lumea noastră tristă să cobori o mângâiere
 Botezată 'n poezia dintro noapte de veghere ...
 — Dar când țara ta te chiamă, cade cerul sub pământ !
 Stele s'ascund în noapte ... luna tremură pe vânt,
 Tac isvoarele prin codrii — apa-i tulbure 'n isvoare —
 Florile pălesc și ele ... una câte una moare ...
 Toate tac, nici firul erbii nu mai crește 'n dragul lui
 Din pământ, pustiu ... și moarte... până 'n cerul... care nu-i l...

 Iată dar de ce Stăpâne, fapta mea să nu te mire ;
 Când nu poți vorbi cu nimeni din nemărginita fire
 Ce să faci ?... Apuci o ghioagă, întrl'n grajd și furi un cal
 Și pornești și tu la luptă ... într'o mare ... ești un val ! !..
 (amețește)

TOȚI.

Ce e ? Țineți-l ! ..

LĂCRĂMIOARA.

Cade.

TOȚI.

Ce ai ?

LĂCRĂMIOARA.

O, vai de mine ! ...

ZEFIR.

A fost o amețeală ... s'a dus, acum mi-e bine ...

IMPĂRATUL.

Dar ce-ai la deget ? ... spune ! ...

TOȚI.

Din luptă ?

IMPĂRATUL.

Ce să-ți fac...

ZEFIR (ascunzându-și mâna).

Inelul meu de nuntă ...

IMPĂRATUL.

De iarbă ?

ZEFIR.

Sunt sărac ...

C O R T I N A

ACTUL II

Grădina Palatului plină cu trandafiri albi. Noapte cu lună. In fund, dreapta, o aripă a palatului, cu o scară ce dă în scenă; pe scară unelte de lucru pentru fete. Mai la stânga altă scară ce duce în apartamentele Impăratului. In față la stânga o stâncă din care isvoarește apă. In dreapta, planul întâi o bancă.

FAȚĂ DE PĂMÂNT (pe piatra dela fântână).

la uite „Carul mare“ cu oiștea în jos!
Ce-ar fi să vină 'ncoace?

ȘAGĂ (în picioare, în mijlocul scenei).

Spre noi? Ar fi frumos! ...
M'aș și urcă măi vere ... să merg pe sus o leacă ...
Sunt ostenit de moarte de-atâta cale seacă
Făcută de pomană prin margini de pământ ...

FAȚĂ DE PĂMÂNT.

Dar eu ? Nu-mi viu în fire de loc ...par'că sunt frânt ...
De-ar fi să se coboare, lăsa-m'ai lângă tine ?

ȘAGĂ.

Lăsa ... te-aș pune 'n față ... ești mai bătrân ca mine !

FAȚĂ DE PĂMÂNT.

Cum mai bătrân ?

ȘAGĂ.

Ei, asta-i ... e-așa de lămurit ...

FAȚĂ DE PĂMÂNT.

Ti-aș spune una Șagă cum n'ai mai pomenit ...

ȘAGĂ.

Mai bine taci ! Stai coala ... că nimeni nu te roagă !
Destul că m'oi așterne la drum c'o hodoroagă ...
(glasurile fetelor se aud în grădină)

CRÎNĂ.

Pe-acolo nu-i Alino ?

ALINA.

Nici urmă ...

TRANDAFIRII ROȘII

ROŪA.

Nu-i și nu-i.

ZORA.

Pe-acolo ... uite-l Salbo, aținte 'n calea lui !

LĂCRĂMIOARA.

Uite-l ... e după nucul cel mare ... fuge iară ..

ȘAGĂ.

Cum sburdă tinerețea prin nopțile de vară !

FAȚĂ DE PĂMÂNT.

Că mâine vine toamna !

ȘAGĂ.

Nu mai cobl atât !

LIANA.

Aținte bine Salbo și 'nlănțue'l de gât !

FAȚĂ DE PĂMÂNT.

Nu cred să'l prindă ...

ȘAGĂ.

Poate ...

FAȚĂ DE PĂMÂNT.

Doar să se lase-alene,
Val Voevod e sprinten ca cerbul din poene ...

ȘAGĂ.

Domnițele și ele sunt bune de picior
Și apoi când vrea femeea ...

LĂCRĂMIOARA.

Așin'te la izvor
Și nu'l lăsă să treacă ... stai, stai că viu îndată ...
(trece peste scenă, fund)

FAȚĂ DE PĂMÂNT.

Se duce ca o frunză de vânturi legănată ...

ȘAGĂ.

Să simți un stol de fete, măi Față-de-pământ
Că umblă după tine, purtate ca pe vânt,
Strigându-te pe nume șagalnice, nebune,
Pe-o noapte ca aceasta ... Ce-ai face tu ? la spune ?

FAȚĂ DE FĂMÂNT.

N'ai nici o frică Șagă ... și poți fi liniștit !

ȘAGĂ.

Așa-i. Din partea asta... (se depărtează).

FAȚĂ DE PĂMÂNT.

Când pomu-i desfrunzit
Nici umbră nu mai ține... Ce-i mai rămâne oare
Decât s'aștepte 'n pace furtuna să'l doboare ?

ȘAGĂ.

la uite-o dungă albă pe cer... o vezi ? S'a dus !

FAȚĂ DE PĂMÂNT.

E vara pe sfârșite, cad stelele de sus ! (râsete).

ȘAGĂ.

Și colo-i primăvară cu murmur de izvoare,
Râd fetele frumoase ca florile la soare
Acolo-i tinerețea ... (râsete) auzi cum crește 'n vânt ?

FAȚĂ DE PĂMÂNT.

E floarea cea mai albă ce crește pe pământ !

ŞAGĂ.

De când s'a 'frânt oştirea duşmană la hotare
E numai veselie pe lumea asta mare
Şi par'că 'ntinerit-a bătrânul împărat ...
Liana îl desmiardă cu râsul ei curat
Şi pare-o primăvară frumoasa lui domniţă
Cu trandafirul roşu ce-i râde din costiţă ...
(Trece Zefir prin fund).

FAȚĂ DE PĂMÂNT.

Noi am umblat cu toții pământul în zădar
Şi n'am găsit nici unul, un trandafir măcar
Şi tânărul acesta subțire ca alunul
În toată dimineața aduce câte unul ...
Mă tot gândesc și taina eu nu pot s'o pătrund ...
Tu ce crezi ?

ŞAGĂ.

E adâncă ... și simt, că mă cufund ...

CRINA.

Pe dincolo Alino !

ALINA.

Pe-aici ?

CRINA.

Să-i eși în față !

ROUA.

A! Șoimule, te-om prinde ...

ȘAGĂ.

Auzi cum îl răsfață ...

LIANA.

Veniți să facem horă să'l prindem la mijloc

VAL (intrând din stânga).

Pe aicea nu se poate ... Pe-aici, într'un noroc ...

(vracii se ridică)

Liana și cu Salba!... m'au prins ...

ȘAGĂ.

Ba nu voinice!

De nu-i cu supărare noi te-om ascunde-aice,

Colea 'ntre noi ... de grabă ... așa ... și fă-te ghem!

VAL.

Să nu cumva ...

ȘAGĂ.

N'ai grije ...

VAL.

De tine mă cam tem

PAȚĂ DE PĂMÂNT.

Să nu ai nici o teamă ...

VAL.

Liana e-o ispită !

ȘAGĂ.

Vei stă 'ntre noi că floarea în iarba pârjoliță s'a ascuns)

SALBA (intră din dreapta).

Te-am prins de-acum voinice !

LIANA (intră).

Aci e ?

SALBA.

L'am văzut

Când a cotit-o 'ncoace ...

LIANA

Și ce s'o fi făcut ?

Nu l'ați zărit ?

FAȚĂ DE PĂMÂNT.

Pe cine ? Noi n'am văzut suflare
De om prin partea asta.

ȘAGĂ.

Nu zău ...

SALBA.

Mare mirare !
L'am urmărit cu grijă și-aicea a venit.

FAȚĂ DE PĂMÂNT.

Cătați'l.

ȘAGĂ.

Ce să cate când nu s'a pomenit ?

LIANA.

Vezi Salbo ?

SALBA.

Cum se poate ?

LIANA.

Ei, iată vezi, se poate ...
Mai bine mergi și-l cată și nu te mai socoate (ese Salba).

MOȘ AMURG (intrând).

Vă chiamă Impăratul !

ȘAGĂ.

M'am dus ...

VAL.

Ce faci ?

FAȚĂ DE PĂMÂNT.

Mă duc !

MOȘ AMURG.

V'așteaptă la izvoare sub bolta cea de nuc !
(ese în dreapta).

ȘAGĂ (Lianeii).

Noi n'am văzut pe nimeni ! o spunem sus și tare.
(încet) E colo 'n tufa ceea ... încet ... încet că sare
Și zboară prin grădină ... să nu cumva să-i spui ! (ese)

LIANA (singură știindu-l ascuns).

Am alergat de geaba, bătu-l'ar vina lui ...
De-acum să stea s'aștepte ... să stea ... și să 'nțeleagă
Că nu sunt dintre cele ce caută viața 'ntreagă ;
De vrea să vie, bine ; de nu, atât mai rău ...
(Goboară în spre banca din dreapta)

Las sufletul să-mi sboare de-acum în largul său

Prin noaptea asta albă, să sboare până 'n stele
 Și să le spună 'n taină de visurile mele ...
 O, stele dragi, curate, ca ochii de copil
 Mi-e sufletul sburdalnic ca fluturu 'n April ...
 Și uite'l văd cum sboară spre bolta fermecată ...
 Și *nimenea* nu vine din cale să'l abată
 Să-i zică: stai cu mine!... Ce cați acolo sus?...
 Trec clipele fugare spre vecinicul apus
 Și singură mă lasă și tot mai ostenită ...

(se așează pe banca din dreapta)

Păcat de noaptea asta atât de liniștită ...
 Dar nu sunt eu de vină ... Și ce-aș putea să fac
 Când vulturul că-i vultur schimbatu s'a 'n gândac!...
 O, stele dragi, mai albe de cum răsare luna
 Ce vă uitați la mine și tot șoptiți într'una?
 Că mâinile mi's albe ca două crengi de flori?...
 De-atâtea ori mi-am spus-o și eu ... de câte ori!
 Dar clipa asta sfântă se duce și se pierde
 Și *nimenea* nu vine cu drag să le desmierde ...
 Că sânul meu, frumosul, miroase-a busuioc?
 O știu de-atâta vreme ... Păcat că n'am noroc ;
 Stau singură, pustie, nici vorbe dragi, nici șoapte
 Și busuiocul, bietul, se risipește'n noapte ...
 C'obrajii mi sunt rumeni ca florile de măr?
 Așa sunt ei ... sunt rumeni ai mei într'adevăr!
 Și ce mai spuneți? Gura?... o rodie cerească?
 Trimeteți-mi un înger de sus s'o miruiască!
 Și părul, val de aur?... Nu v'aud bine, Val?
 Un val de soare? Poate... Mi'l ceri tu lună? N'al!
 Și gâtul meu?... (Val a eșit de unde a fost ascuns, s'a apro-
 piat pe nesimțite și a sărutat-o pe gât). A, cine-i?

VAL.

Nu-i nimeni ... eu sunt, iată!

LIANA.

Mă mir că ai curajul când știi că's supărată

VAL.

Pe mine? Cer iertare de tot ce n'am făcut...

LIANA.

N'am să mai iert nimica destule ți-am trecut!

VAL.

Liano sboară clipa și'n veci nu mai revine...

LIANA.

Ce-ți pasă... du-te 'n iarbă și-ascunde-te că-i bine!

VAL.

Nu, nu pleca... ascultă... tu uiți c'a fost un joc...

LIANA.

Când stai ascuns atâta nu poți să ai noroc.

VAL.

Ertare ...

LIANA.

Nu mi'o cere ...

VAL.

Dă-mi mâinele ...

LIANA.

Nu vre au

VAL.

Le iau atunci singur ... și toate ți le iau
Și mâinele și ochii și gura ta de miere,
Făcută par'c'anume s'aducă mângâiere
În sufletul meu tânăr de tine 'namorat ...

LIANA.

Am alergat atâta ...

VAL.

Și graiul tău curat
Și părul care-ți cade pe gât în unde line ...
Și gândurile tale ... și sufletul din tine ! ...

LIANA.

Pe toate-așa de-odată ? Grozav ești de voinic !
Dar vezi că's ale mele și n'am să-ți dau nimic... (vrea să plece)

VAL.

Rămâi, rămâi cu mine, frumoasa mea minune !

LIANA.

De ce mi-ai stat atâta ascuns în iarbă, spune ?

VAL.

Vorbeai așa de blândă cu stelele din cer
C'am amuțit acolo și-am stat .. ca un năier
Ce-a rătăcit pe apă .., și-ascultă'n noaptea sfântă
Un înger, care trece ușor spre zări și cântă ...

LIANA.

Isteț, mai ești la vorbă ... așa te-am pomenit ...
Mă duc ... rămâi de-ți place pe ape rătăcit ...

VAL.

Liano !

LIANA.

Ce ? Ți-e frică să stai și tu o leacă
Pustiu aici și singur ? Ți-e frică ? O să-ți treacă ...

VAL.

Liano !

LIANA.

Nici o vorbă ...

VAL.

Ascultă-mă să-ți spui ...

LIANA.

Nu mă opresc din cale de dragul nimănui ! ...

VAL.

Ei bine, — du-te ... du-te ... (*trece și șade*).

LIANA.

Mă duc ...

VAL.

Și voie bună !

Mă odihnesc o leacă și plec și eu pe lună.
De-aicea pân'la mine e cale de făcut ...

LIANA.

Ai zis ceva ?

VAL.

Nimica

LIANA.

Credeam ...

VAL.

Ți s'a părut ...

LIANA.

Mă iartă ...

VAL.

Noapte bună !

LIANA.

Și când mai vii?

VAL.

Ce-ți pasă ?

Acuma știu atâta că am să plec ... acasă.

LIANA.

Drum bun !

VAL.

De vrei, să fie !

LIANA.

Și când mai vii ?

VAL.

Știu eu ?

Un om știe când pleacă ... pe urmă ... Dumnezeu !

LIANA.

Să vii mai bun Voivode !

VAL.

Să te găsec domniță

Mai blândă altă dată ...

LIANA.

Ca floarea din cosiță

Ce stă înfiptă coala și nu zice nimic ?

Ca trandafirul ăsta ? Așa ai vrea ?

VAL.

Nu zic ! ...

LIANA.

Dar ce zici ?

VAL.

Eu ? Nimica ...

LIANA.

Atuncea bună cale ..

Mă duc ... (vrea să plece).

VAL.

Și eu ... îndată ... de dorul d-tale ! (pauză).

LIANA.

Ce-ai să-mi aduci când mâine vei mai veni la noi ?

VAL.

Cum mâine ?

LIANA.

Nu vii mâine ?

VAL.

Mi-e roibul cam greoi
Când știe c'o să vie spre nor și spre furtună ...

LIANA.

Ce-o să-mi aduci ?

VAL.

Nimica

LIANA.

Nimica ? Noapte bună ...

Eu stau aici de vorbă ... tot stau și mă socot
Și fetele te caută nebune peste tot ...

VAL.

Sărmanele ...

LIANA.

Așa e?... Mă duc... (face 2-3 pași a lene) și viu... m'așteaptă !

VAL.

Parcă de te-i întoarce, vei fi mai înțeleaptă ...

LIANA (venind la el).

Din ce în ce mai rece și mai răutăcios ! ...
Dar ce ai astă seară ? frumos îți stă ... frumos ...
Ce ți-am făcut ? răspunde ! Să taci, că n'ai ce spune,
De geaba vrei acuma să-mi faci vre'o rugăciune

Ca să te iert ... ci fă-o l... Să văd ce vrei să-mi spui ...
Dar mergi pe drumul mare și nu pe cărării
Cotite, mai cotite prin vorbele-ți istețe,
Parc'ai voi pe tine întâi să te resfețe ...
Vorbește,... uite, gura de-acum ți-ai potrivit
Să țină ... că te știu eu cât ești de iscusit ...
Nu, taci !... nu vreau nimica s'aud... Să-mi juri mai bine
Că nici odată 'n viață n'ai să te-ascunzi de mine ...
Să-mi juri acum îndată ... dar nu jura 'n deșert
De vrei pentru vecie să uit și să te iert.

VAL (glumind)

Ei bine, jur pe marea ...

LIANA.

Nu, nu pe marea lată
Nu doarme nici odată și 'nveci e sbuciumată.

VAL.

Pe bolta asta verde ...

LIANA.

Nu, nici pe ea.

VAL.

Pe vânt !

LIANA.

Nu, nu ... că de-abia vine și pleacă ...

VAL.

Pe pământ !

LIANA.

Nu vreau ... pământu-i moartea !

VAL.

Pe stele ! (se așează răsând în dreapta).

LIANA.

Nici pe stele ! ... (se așează și ea).

VAL.

Ei bine, jur atuncea ... pe nasul dragei mele !

LIANA.

Nu, nu așa... nu-i glumă și tu glumești mereu ...
Pe altceva mai bine...

VAL.

Atunci pe gândul meu
Când ți se 'nchină ție ...

LIANA.

Al meu e-atuncea dară ...

VAL.

Pe brațele acestea de trăznet și de pară
Ce-au dus atâta groază în dușmani ... vrei așa ?

LIANA.

Din brațele acestea un leagăn mi-oi dură,
Un leagăn ... să mă poarte de-acum și pân'la moarte.

VAL.

Pe pieptul meu de stâncă ...

LIANA.

Ce mândru-o să mă poarte
Prin valurile lunei, să'l am de căpătâi ...

VAL.

Pe gura mea ...

LIANA.

A mea e ... Rămâi așa ... rămâi.
Vreau să mă 'mbăt de toată făptura ta vitează,
Ca fluturul ce-adoarme pe-o stâncă ... și visează ...
(rămân îmbrățișați).

ROUA (intră cu Lăcrămioara). .

Ii vezi ? ... uite-i ...

LĂCRĂMIOARA.

E unul ... și tu îmi spui „îi vezi“ ?

ROUA.

Noi alergăm nebune și tu te îmbrățișezi
Cu el aici ...

LĂCRĂMIOARA.

Domnița cu el !

ROUA.

Văzuși ?

LĂCRĂMIOARA.

Șireata !

ROUA.

Hai repede să spunem că 'n van aleargă ceata (es)

VAL.

Ți-e bine așa ?

LIANA.

Pe valuri de cântec să plutesc
N'aș fi mai fericită.

VAL.

Frumoas-o l

LIANA.

Te iubesc t

VAL.

Atâtea clipe sfinte tu le lăsași să sboare ...

LIANA.

Mai dulce-i cea de-acuma ca toate de sub Țsoare.

VAL.

Viața 'ntreagă fie-ți un șir de clipe dragi,
O rază ce pătrunde prin bolta cea de fagi
Pe floarea care crește sfioasă la tulpină
Și-o 'ndeamnă să se uite de-apururi la lumină ...

LIANA.

Păduri de fagi sunt multe acolo 'n asfințit ?

VAL.

Potop ... cât vezi cu ochii ... te simți întinerit
Când ti zărești pe vale, pe vârfuri și pe coaste
Întocmai ca feciorii alătura la oaste.

LIANA.

Frumos ...

VAL.

Și toți te-așteaptă ... le-am spus că ai să vii ...
Să le reverși lumină pe frunțile pustii .

LIANA.

Sunt triști ? E nor pe-acolo ?

VAL.

De când tot plec de-acasă
Sunt îngrijați sărmanii ... se 'ndoaie și se lasă
Parc'ar privi departe pe câmpuri și pe drum ...
Așteaptă să ne vadă venind acum, acum ...

LIANA.

De-acuma pân'la toamnă, cătând mereu în zare
Și-or plânge frunza toată de-atâta așteptare
Și-o plânge tot văzduhul al jalei lor ecou ...

VAL.

Când te-or vedeà Liano, vor înfrunzi din nou !

LIANA.

Sunt munți înalți ?

VAL.

Cât cerul ! ... cu frunțile mărețe ! ...
Să-i vezi cum stau în faptul frumoasei diminețe
Învăluși de ceață, de umbră, de mister,
Ai crede că se uită la Dumnezeu din cer !

LIANA.

Noi ne-om sui pe vârfuri, ne-om duce pe 'nserate
Pe culmile lor mândre de-apururi neumblate
Și până 'n cer ne-om duce ... mai sus și tot mai sus ...

VAL.

Scâldați în cea din urmă lumină din apus.
Numai să nu ne pierdem ...

LIANA.

Ne-om ține strâns alături !

VAL.

Sunt norii deși pe-acolo ...

LIANA.

C'o mână să-i înlături
Și să mă scalzi întreagă în marea de senin,
Să simt nemărginirea ... nebună să mă 'nchin
În fața ei o clipă ... și să mă 'nbăt odată
De toată poezia din slava cea curată ! ...
Vrei să mă duci acolo ?

VAL.

Cam sus ... mă 'ntrebi de vreau !

LIANA.

Nu vrei ?

VAL.

Cum nu domniță ... dar vezi, urcușu-i greu ..
Te sui cam sus Liano cu visurile tale ...

LIANA.

Dacă mă duci ... în brațe am să te-aduc de vale
Și am să cobor cu tine cântând pe văi în jos
Ca fulgerul de iute ...

VAL.

Castelul meu frumos
Își va deschide poarta și vom călca 'npreună
Covoarele țesute din razele de lună ...

LIANA.

Cum e castelul, spune ?

VAL.

Bătrân e ...

LIANA.

Ca'n povești ?

VAL.

Te-așteaptă doar pe tine să mi'l întinerești !
Și-i roșu ... par'că arde ... cu turnuri sclipitoare
Și pare și mai roșu în asfințit de soare ...

LIANA.

Fumos ... al nostru alb e și ... parcă-i mai frumos
Al tău ori cât de mândru ar fi, de maiestos,
Aici sunt trandafirii cei albi ca niște salbe,
Aici mi-e tinerețea cu visurile-i albe ...
Sunt trandafiri acolo ?

VAL.

La mine-s codrii mari
Și stânci întunecate !

LIANA.

Nu-s trandafirii albi ? (o ridică).

VAL.

Rari ...

Ici colo câte unul răsare prin grădină.

LIANA.

Și iute ce-s aicea ... Nu simți cum te 'nsenină
Când îi privești ... ce dulce-i mireazma lor de rai ...
Dar nu-mi mai plac acuma ... de vrei pe toți să-i iai
Ți-i dau să-i duci cu tine! ... vor plânge ei frumoșii ...
— Dar eu visez acuma la trandafirii roșii !..

VAL (ridicându-se).

Nu-mi mai vorbi ! Ajunge ! ...

LIANA.

Dece ?

VAL.

Mi-e greu s'a ascult.

LIANA.

De n'ar fi fost ei, Vale, nici eu n'ași fi, de mult!
Ei mi-au redat viața pe care ți-o dau ție ! ...
Gonit-au slujitorii întreaga 'mpărăție
Și vracii, înțelepții, s'au dus ca duși în vânt
De răsbātu-t-au până la margini de pământ ...

Și toți veniră-acasă pustii, cu mâna goală ...
 De nu venea străinul cu vorba lui domoală
 Cu fața lui pălită ca stelele ce pier,
 Cu glasul lui, un cântec venit par'că din cer
 Și peste toate Vale... cu darul lui cel mare,
 De mult din lumea asta ... m'aș fi pierdut ... în zare ...

VAL.

Și-acuma ce-mi ceri mie? (apare Zefir în fund și ascultă)

LIANA.

Nimic. Ciudat mai ești... (pauză)
 Cevă ți-aș cere însă ... să nu'l mai dușmănești !...
 Am cam băgat de seamă că nu'l ai drag, așa e ?
 Când îți vorbesc de dânsul te-aprinzi ca de-o văpaie
 Și-apoi rămâi cu ochii pierduți așa ... în vag ...
 Dece? Ce-ți face? Spune-mi! Ți-e teamă că mi-e drag?

VAL.

Liano !

LIANA.

Ce-ți cer ție? Ce să-ți mai cer eu oare
 Când toată-a ta făptură frumoasă ca un soare
 A mea e ... ce ți-aș cere? Ți-aș cere... vrei să-ți spui ?
 Să-mi dai tu trandafirul cel roșu 'n locul lui !

VAL (se scoală).

De vrăji îmi arde mie? Eu nu citesc în stele ...
 Pe lumea asta alte sunt gândurile mele!
 Eu n'avui vreme 'n viață o floare să știu ce-i,
 Acestea's lucruri bune mai mult pentru femei ...
 De vrei să-mi ceri tu mie ceva, să-mi ceri putere
 Avânt și bărbăție ... nu flori ... curaj îmi cere.
 Aruncă-mi ghioaga 'n mână să 'ncalec calul iar
 Și s'o pornesc la dușmani colo peste hotar,
 Să-i pulber ... cum furtuna răpune tol în cale
 Să nu rămâie 'n urmă decât pustiu și jale ...
 Acestea mi le cere și ți le dau ... nu flori!

LIANA.

Dar nu 'nțelegi că floarea ... ți-am spus de-atâtea ori!
 Tu nu știi toată taina de el care mă leagă
 Dar într'o zi de toamnă o vei află întreagă ...
 Și pân'atunci Voivoade să nu mi-l ții de rău;
 Te-a ajutat în luptă și el la rândul său ...
 Când s'a re'ntors acasă și'n prag a pus piciorul
 Chiar tu ai spus — ți-i minte — că el e'nvingătorul!

VAL.

A fost o nebunie de-am spus așa ... nu știu ...

ZEFIR (coborând).

Mare noroc ai prințe că'n lume încă's viu!
 Ar fi rămas de-apururi o umbră de 'ndoială
 Pe marea ta izbândă ... o spun fără sfială —

Dar mai întâi ertare vă cer acum că vin
 Să cad în vorba voastră așa ca din senin --
 Ai spus mărite prințe ... mi-ai zis „învingătorul“
 O știe împăratul și-o și-o știe 'ntreg poporul !...
 De ce-ai făcut aceasta, te știe Dumnezeu ...

LIANA (se scoală cu mare mirare).

Cum, nu ești tu ?... Răspunde !

ZEFIR.

Domniță, nu sunt eu !
 El a scăpat moșia din ghiarele pierzării,
 Cinstește'n el iubirea și mântuirea țării !

LIANA.

El ? (Lui Val) Cum de pân-acuma tu n'ai spus nimănui ?
 (Val rămâne încurcat)

ZEFIR.

Domniță iată tilcul povesteii ... să ți'l spui :
 O glorie prea mare de-apururi e-o povară...
 Din zi în zi devine mai grea și mai amară
 Și-i greu s'o porți când nu ai o inimă s'o porți ;
 O glorie prea mare e bună pentru morți ...
 Pe groapa lor îngustă ei poartă-un cer de ceață,
 Dece n'ar purtă oare și-o glorie de-o viață ?!
 De-ar fi murit în luptă și printre cei dintâi
 S-ar odihni acuma cu ea la căpătâi

Frumosul tău logodnic ... dar n'a fost ca să fie ...
 Și fără multă vorbă mi-a aruncat'o mie,
 A aruncat un munte pe-un spate de pitic ...
 El singur a făcut'o ... eu ce eră să zic?...
 Și-această suferință eu am purtat'o toată,
 „Mântuitorul țării“ îmi zice 'ntreaga gloată,
 Aleargă să mă vadă, m'arată ... e firesc ...
 De nu gădesc pe lume un colț să m'odihnesc !...
 Primeșteți-o viteze !.. A ta eră să fie ...
 Din partea mea O ! prințe, nici umbră de mânie.

VAL (ap.).

Ce gânduri se frământă în glasu-i tremurat ?

LIANA (ap.).

Să fie adevărul ? .. Imi pare cam ciudat ...

ZEFIR.

Mărite prinț îmi pare cuprins ești de mirare ;
 Un singur lucru numai rămâne vecinic mare
 Că țara e scăpată ... atât ... că cine-acu
 Făcû această mare minune, eu ori tu,
 Ori altul ... puteă altul s'o facă ... Nu stăpâne?
 Puțin are să tragă în cumpăna de mâine !

VAL (șovăind).

Dar nu ... vreau să se știe ... luptat-am amândoi
 Aceasta-i adevărul ...

ZEFIR.

Mărite prinț, nu voi
Să iau asupra-mi umbră de merit și de vază
Din mândra-aureolă eu nu-ți iau nici o rază
A ta rămâie 'ntreagă ... și poart'o sănătos !

VAL.

Dar partea ta rămâne curată ...

ZEFIR.

De prisos ...
Eu m'am svârlit în luptă de-avalma cu poporul ...
Căzut'au mulți sărmanii ! .. tu ești învingătorul !

VAL.

Dar te-ai luptat eroinic ... și tu ești un erou !

ZEFIR.

Eroii sunt acolo și dorm fără cavou !

VAL (ap.).

Ce bine-ar fi acuma să dormi și tu 'n țărână ...

ZEFIR.

Așa mărite prințe și-așa o să rămână ;
Eu de-am venit la luptă ... mai bine nu veneam —
E c'am simțit puternic de-acolo că lipseam ...

Și fără să-mi dau seama m'am pomenit de-odată
C'o glorie străină pe mine aruncată ...
Eu n'am râvnit'o 'n lume și'n veci n'am să râvnesc,
Mai bine i se cade vlăstarului crăiesc ...
— Și-s fericit acumă că's singur iar sub stele
Cu vieața mea săracă și visurile mele ...

LIANA.

Tot mai vorbești cu luna ... Ce-i spui ?

ZEFIR.

Imi spune ea
Că am și eu pe lume o glorie a mea
Cum n'a avut'o nimeni în viață mai frumoasă
Și'n veci nu va avea'o prin lumea păcătoasă ...

VAL.

Și care e ?

ZEFIR.

E sfântă ... și plină de mister
Și va trăi de-apururi cât cerul va fi cer
Și cât pe lumea asta o inimă va bate
Să sboare fericită spre slăvile curate ...

VAL.

Dar care e ?

ZEFIR.

A mea e! Mereu i-o spui, mereu
 Cărării din grădină pe care umblu eu
 Când stau de vorbă noaptea cu stelele sublime ...
 Și-o știe tot văzduhul, de sus din albastrime
 Și până jos la firul de iarbă, legănat
 De vântul care vine și trece pe'nserat ...
 Și când o spui, luminează se face'n largul firii !..
 Grădina toată cântă... și plâng doar trandafirii
 Și înalbesc pământul cu lacrimile lor ...
 O știe și castelul și apa din izvor
 Și umbrele tăcute din nopțile senine
 Și umbra mea o știe ... și sufletul din mine ...

VAL.

Ci spune-ne-o și nouă !..

ZEFIR.

Și va trăi în veci
 Prin vremea care trece cu aripile-i reci
 Lăsându-ne în suflet pustiu de bătrânețe ...
 Curată cum e geana frumoasei diminețe ...
 Când își revarsă albul pe luncile de crin,
 Ea străluci-va mândră prin anii care vin !...
 E-a mea! Mă iartă prințe și mie-mi pare mare,
 Mai mare ca un soare pe mare când răsare
 Și ghimpii ei eu singur îi simt cum se ascund
 În pieptul meu sărmanul și 'n inimă-mi pătrund ...
 E-o glorie ușoară ...

VAL.

Ci spune'o ...

ZEFIR.

Nu te teme ...

Va fi ca o poveste ... C'odată ... într'o vreme
 Trecut-a prin viață un tânăr întristat ...
 Și-a fost în vremea ceea o fată de 'mpărat,
 Cea mai frumoasă fată care-a trăit pe lume ...
 Și tânărul acela ... de dragul unei glume ...
 Veni să-i dea domniței un roșu trandafir
 Pe care ea'l visase pe-o noapte de delir —
 Și-aceasta ... într'o vreme când trandafirii roșii
 Nu-i mai văzuse luna și nu-i știau strămoșii!...
 Ea l'a dorit nebună ... căci altfel ... și ... așa...
 Și numai el, el singur putut-a să i-l dea ...
 Și'n veci o să se știe cât lumea va fi lume
 Că el trecu prin viață ... de dragul unei glume ...

VAL (ap.).

De dragul unei glume, muri-vei astă-zi chiar!

ZEFIR.

Tu ai înfrânt oștirea dușmană la hotar ...
 Destul e pentru tine!

VAL.

Liano vii cu mine?...

LIANA.

Să mergem ... lângă tine tu știi cât mi-e de bine ...

ZEFIR.

Plimbați-vă iubirea pe căi de tradafir,
Grădina toată-i albă de floarea lor ...

VAL.

Mă mir !

Noi nu văzurăm ...

ZEFIR.

Prințe!... Și fără nici o ură ...

LIANA.

Știi ce-am visat azi-noapte?... Că roșii se făcură
Toți trandafirii noștri ...

VAL

Un vis, nimic mai mult !

LIANA (lui Zefir).

Să vii pe urmă iară, voesc să-ți mai ascult
Din stihuri de-ale tale 'nainte de culcare!...
Azi ce ne vei mai spune ?

ZEFIR (cu un gest larg).

Un cântec despre ... mare !
(rămâne și se uită după ei)

MOȘ AMURG (intrând din stânga).

Mai uită-te și 'ncoace !

ZEFIR.

Tu ești ?

MOȘ AMURG.

Ei da, sunt eu !

Unde mi-ai fost ?

ZEFIR.

Aicea !

MOȘ AMURG.

Și eu te cat mereu !
Hei, dragul meu, mai bine te-ai speria de tine,
De mintea ta cea slabă, nu de-un moșneag ca mine.

ZEFIR.

Incepi iar cu dojana !

MOȘ AMURG.

Nu-ți place ?

ZEFIR.

Nu !

MOȘ AMURG.

Ciudat !

Atunci rămâi aicea pustiu și 'ngândurat ! (vrea să plece)

ZEFIR.

Ba nu, mai stai o leacă, cuvântul tău e miere,
Din gura ta dojana îmi pare-o mângâiere.

MOȘ AMURG.

Îți pare ... foarte bine, dar nu vrei s'o 'nțelegi !...
Ci uită-te la mine... n'auzi ? De nopți întregi
Îți spun mereu, eu singur, cu suflet de părinte
Că ce faci tu acuma nu i-a trecut prin minte
Nici unui om din lume. Ți-am spus adese-ori
Ce milă mi-e de tine ... nu vezi că te omori ?
Nu vezi că-i nebunie cum n'a mai fost sub soare
Să-ți prăpădești viața și sângele pe-o floare ?
Eu singur îți știi taina din toți de pe pământ ...

ZEFIR.

Și n'ai s'o spui la nimeni, ești prins prin jurământ !

MOȘ AMURG.

Ba am s'o spui s'o știe de-acum suflarea toată
Doar te-o oprî din calea nebună ...

ZEFIR.

N'o să poată !
Când am pornit odată mă duc pân'la sfârșit ...

MOȘ AMURG.

Și'n urmă ?

ZEFIR.

Nu-mi mai pasă!...

MOȘ AMURG.

E numai pomenit!...
Și pentru ce, ia spune-mi !

ZEFIR.

Știu eu ! ?... Imi place mie !...

MOȘ AMURG.

O fată răsfățată visează-o ... nebunie
Și'n zori, te găsiși gata să vii și să i-o dai ...
Cu ce preț, Doamne mare ! Nici îngerii din rai
N'ar face-așa o faptă.

ZEFIR.

Mi-e dragă !

MOȘ AMURG.

Mergi și-i spune !
Dece atâta scâncet și-atâta 'nțelepciune ?

ZEFIR.

Să-i spui eu ?

MOȘ AMURG.

Nu vrei ? ... Bine... i-oi spune-atuncea eu !

ZEFIR.

De te-oi rugă ferbinte cum rog pe Dumnezeu
Când se coboară noaptea pe sufletu-mi văpae ...
De te-oi rugă cuminte, tu n'ai să-i spui, așa e ?
Mai bine să rămâie o taină pentru ei ...

MOȘ AMURG.

Poveste 'ndurerată ...

ZEFIR.

Iubirea ști tu ce-i ?
Nu știi ce-i *răsăritul* bătrâne moș Amurg ?

MOȘ AMURG.

Eu știu și văd cu ochii cum zilele-ți se scurg
Și-ți macină viața, frumoasa ta făptură
Și-ți fură tinerețea și zâmbetul ți'l fură !

ZEFIR.

În ziua cununiei povestea s'a sfârșit ...
Și plec în largul lumii voios și fericit.

MOȘ AMURG.

În ziua cununiei... o vei ajunge oare ?

ZEFIR.

Ce vrei sa spui ?

MOȘ AMURG.

Nimica ... Povestea ta mă doare
Dar n'are să se stingă așa de prost cum crezi
Am gândurile mele !

ZEFIR.

Ce gânduri ?

MOȘ AMURG.

Ai să vezi !... (se uită cu grije prin grădină)
Când dup'o noapte lungă, când soarele răsare
Și-ți bate la fereastră, nu suflă 'n lumânare ?
Și luna nu pălește sub razele-i atunci ?
Căci numai *el* e mare pe codrii și pe lunci
Și toate i se 'nchină și-i prea-mărește para...
Așa cum ți se 'nchină și ție astăzi țara !...

ZEFIR.

Nu te 'nțeleg !

MOȘ AMURG.

Privește'o (și întoarce și-i arată pe Liana care trece cu Val prin fund și dispar

ZEFIR.

E ea, puteri cerești !

MOȘ AMURG.

Ce milă mi-e de tine, că nu ști cine ești ! (ese Zefir coboara la banca din dreapta).

ÎMPĂRATUL (intră din stânga cu Vrăcii, cu veselie mare).

Iar în ziua cununiei vă voi da câte-o moșie ...

TOȚI

Să trăești mărite Doamne ...

ÎMPĂRATUL.

Vă voi da... vreau să se știe
Că pe toți câți cu credință m'au iubit și m'au slujit
Din frumoasa mea avere cu prisos i-am rasplătit.
Să petreceți toți în tihnă ! Vreau să mulțumesc pe Domnul
Că mi-a dat la bătrânețe, pacea, liniștea și somnul,
Că mi-a ajutat cu bine să scap țara de dușmani,
Grije ce-am purtat-o 'n suflet, om bătrân, atâția ani !

PROMOROACĂ.

Mie să mi-o dai la mare, aș avea o rugăciune ...
Să văd soare când răsare și să'l văd și când apune ;
Vreau să-mi fie ziua lungă ...

FAȚĂ DE PĂMÂNT.

Ce te 'nfigi ?

PROMOROACĂ.

Dar nu mă 'nfig ...
Vreau sa-mi fie cald odată, toată viața mi-a fost frig !

PÂCLĂ.

Eu la munte-aș vrea stăpâne să trăesc la bătrânețe ;
Să mă scald în neaua rece, vânturile să mă 'nghețe
Și să stau sgârcit acolo ...

FAȚĂ DE PĂMÂNT.

Iacă și-ăsta ...

PÂCLA.

Liniștit ...
Că de optzeci fără patru de călduri m'am prăpădit.

ÎMPĂRATUL.

Să vi se 'mplinească voia, ție vrace Promoroacă
Îți doresc căldură mare ...

FAȚĂ DE PĂMÂNT.

Pân' și mintea-i să coacă.

IMPĂRATUL.

Ție, Păclă, hai și ție... sunteți prieteni amândoi
Îți doresc s'ajungi de ghiață ...

ȘAGĂ.

Și subțire ca un sloi ! ...

IMPĂRATUL (În Față de pământ)

Ei, dar tu ?

FAȚA DE PĂMÂNT.

Eu ?

PĂCLĂ.

El Stăpâne ce-ar putea să mai dorească ?

FAȚA DE PĂMÂNT.

Cum adică ?

PĂCLĂ.

El pe lume știe numai să bârfească :
Să 'l arunci în iad, în ceruri, pentru el e tot atât ;
Va rămâne 'n veci acelaș ... un vulpoi posomorît !

FAȚĂ DE PĂMÂNT.

El o zice ... eu stăpâne dacă nu-i cu supărare ...
 Findcă, vezi, de lumea asta m'a cuprins o scârbă mare,
 Dacă vrei să-mi dai și mie ... dă-mi moșia 'ntr'un pustiu
 Să nu văd la bătrânețe nici un om pe-acolo viu ...

IMPĂRATUL.

Cum voiești, așa să fie ... Ție ?

ȘAGĂ.

Mie ?

FAȚĂ DE PĂMÂNT.

D'apoi mie ? ...

ȘAGĂ.

Să nu-mi dai slăvite Doamne nici-o ață de moșie ...
 Ori și unde 'n lumea asta anii bătrâneții-s grei... !
 Să mă ții aici la tine ... și să rădem de toți trei ...
 (cântec, fetele din grădina) „În noapte de vară iubirea
 Vorbește cu luna din cer ... “

IMPĂRATUL.

Auziți cum tinerețea se răsfață prin grădină ...
 Țara mea e 'ntinerită și de cântec azi e plină
 Cum mi-e inima de plină de iubire pentru toți ...
 (lui zefir) Daț tu ce stai la oparte și cu cine te socoți ?
 Vino'n coa ... te bate gândul pentru ziua cea de mâine?
 Ce făceai acolo singur ?

ZEFIR.

Ascultam la voi Stăpâne!

ÎMPĂRATUL.

Dragul meu copil cuminte, cel mai bun și cel mai treaz
Tu îmi strălucești în suflet ca un soare la amiază ...
Spune, 'n ziua cununiei ce-aș putea să-ți dau eu ție ?

ZEFIR.

S'o ajung întâi, Stăpâne ... o doresc cu bucurie.

ÎMPĂRATUL.

Ție ce-ai înfrânt oștirea cea dușmană la hotar ! ...
Eu ți-aș da o luptă nouă, dar să nu-mi furi calul iar!..
Ai voi ? ...

ZEFIR.

De-o fi, să fie!... (se aude cântecul) Cântă fetele măiestre...
Cântecul domnește astăzi până 'n zărilor albastre !

ÎMPĂRATUL.

Ce-ai voi să-ți dau?.. îmi cere tot ce vrei copil voinic ...

ZEFIR.

Dă-mi iubirea ta Stăpâne și mai mult nu cer nimic ...

ÎMPĂRATUL.

Dar în ziua cununiei ? I..

ZEFIR (după o pauză).

In grădina ta cea albă
Trandafiri-ți înconjoară tot palatul ca o salbă
Să mă lași să iau atunci cel mai alb din trandafiri
Și să plec cu el în lume să mă pierd (împăratul se miră)
Să nu te miri !

ÎMPĂRATUL.

Ei vă las acum să mergeți fiecare la culcare,
Mâine iar e zi de vară ... (uitându-se împrejur)
Sfetnicul s'a dus îmi pare ...
(apare Liana cu Val)
A copila mea iubită ... (o săruta) Ginerele meu frumos
Aș avea cu tine-o vorbă, vii cu mine ... !

VAL.

Bucuroș

TOȚI.

Să trăești mărite Doamne !

ÎMPĂRATUL.

Noapte bună !

ZEFIR.

Noapte bună !

VAL (privindu-l pe Zefir).

De-o fi bună, bună fie... vom vedea ... păcat că-i lună...

MOȘ AMURG (apare pl. I. cu doi oameni).

Il vedeți ? Cel care intră cu 'mpăratul, amândoi ...
Va plecă spre miezul nopții ... Ochii 'n patru !...

OAMENII.

Las pe noi ! ...

(Impăratul și Val intră în palat)

(cântec) În noaptea de vară iubirea
Vorbește cu luna din cer
Și luna coboară pe raze
Și-o 'mbracă 'ntr un vâl de mister ...
Iubirea din noaptea de vară
Aleargă, se 'mbată de flori
Și cade sub bolta de frunze ...
Și-adoarme ca steaua din nori !

LIANA (pe soara palatului).

Erai aici?... ia uite ... și nu băgai de seamă ...

ZEFIR.

Voiam să fiu aproape domnița de mă chiamă —
Și-am stat și eu aicea la cântec ascultând ...

LIANA.

Dac'ar veni și ele odată mai curând
Să mal lucreze-o leacă pe-o noapte-așa senină ...
De-abea 'ncepute's toate și vremea-i cam puțină ...

ZEFIR.

S'apropie sfârșitul ...

LIANA.

Sfârșitul ? Cum sfârșit ?
Mai bine începutul ar fi mai potrivit.
De câte ori n'a spus'o și doica mea, isteța ;
Din ziua cununiei de-abia începe viața ! ...

ZEFIR.

Din ziua cununiei ... (se aude cântec).

LIANA.

Auzi-le că vin !
Cu cântecele tale frumosule străin
Le-ai fermecat pe toate ca de-o putere sfântă,
Le cântă ziua toată și noaptea iar le cântă.

ZEFIR.

Atâta amintire rămâie 'n urma mea ...
Tu lasă-le domniță să cânte cât or vrea !
In cântecele-acestea e sufletul din mine,
Pe care 'l las aicea să cânte lângă tine,

Să-ți însenine gândul și viața în viitor ...
Și nopțile de vară cu farmecele lor
Să-ți pară mai frumoase ... și să-ți aduci aminte
Ani mulți și plini de bine de-acuma înainte
Că m'am oprit o clipă la tine la palat ...
Și pragul casei tale de-atunci s'a luminat (cântec)
Auzi-le ...

LĂCRĂMIOARA (între cu Salba)

A, iată-l ...

SALBA (sprijinind-o).

Te stingi de bucurie ...

LĂCRĂMIOARA.

Să taci din gură Salbo să nu cumva să știe !

LIANA.

Veniți ... V'așteaptă lucrul în veci neisprăvit !

LĂCRĂMIOARA.

L'am căutat ...

LIANA.

Pe cine ?

LĂCRĂMIOARA.

Pe prințul tău slăvit ...

Și nu e nicăerea ...

LIANA.

Lăsați-l ...

LĂCRĂMIOARA.

Nu se poate!

Degeaba alergarăm noi pân-acum cu toate

Ca să-l lăsăm în voie?... (Salbei) E trist și 'ngândurat! —

Să stea pe lângă tine ascuns și gudurat?

LIANA.

Ci lasă-l Lăcrămioară și vino 'n coace, vino!

Cu graiul-tău cel dulce mereu înțepi, albino!

Te-așteaptă fusul Salbo... A bine că veniți

Colea la roată Crino... (vin celelalte două)

Și sprintene grăbiți

Că prea îmi stați de vorbă în taină amândouă..

Sosesc și celelalte... și tu ia-ți pânza Rouo!

Veniți și voi și grabnic ca 'n prag de sărbători,

Să-mi împlețiți cunune din iarbă și din flori...

(toute se așează la lucru)

Tu prietene cuminte de vrei ni-i spune iară

Din cântecele tale ca 'n fiecare sară,

Iar eu cu Lăcrămioara din harfe-om isoni...

LĂCRĂMIOARA.

Și cântecele tale la ceruri le-om sui!

ROUA.

Să-mi spui și mie unul că simt un dor de-acasă ...

ZORA.

Și mie, că pe suflet o jale grea m'apasă ...

CRINA.

Și mie,.. că din ceruri căzù acum o stea ...

ALINA.

Mi-e dor de fericire și nu știu unde-i ea ...

ZEFIR.

Tu simți un dor de-acasă ? Ce vis fără de nume

Să ai în lume-o casă ...

O jale grea te-apasă

Imi spui frumoasă Zora ?

Dar eu că plâng pe lume

De jalea tuturor...

Și tu văzuși din ceruri căzând acum o stea ?

În fiecare noapte o văd căzând pe-a mea ..

Ți-e dor de fericire ? Alino, fericirea

În doruri doar trăește și nu e nicăiera ...

Vă voi cânta la toate !

LĂCRĂMIOARA.

Dar mie mai întâi
Vreau să mă culc la noapte cu el la căpătâi
(Să mă trezesc prin visuri că sbor pe sus, prin stele ...
încet) Să-mi pierd pe-acolo dorul și lacrimile mele ...

LIANA.

Acestea 'n altă seară le vei cânta ori cui,
Cu toate asculta-vom ... dar astăzi să ne spui
Un cântec despre mare ... ai cam uitat'o, biata !
Gândește-te o leacă

ZEFIR.

Domniță, eu sunt gata !

LIANA.

Noi harfele 'nstrunate
Iar voi cu spor surate !...

ZEFIR (acompaniat de harfe).

Nemărginită mare de-apururi sbuciumată
Privind pe'ntinsul verde ce mlă mi-e de tine !
Cum nu ști ce-i odihna și n'ai să ști vre-odată ...,
Și te frământă uitată și fără de răsplată
Și pieptul tău se sbate, se frânge de suspine ...
Nemărginită mare de-apururi sbuciumată !

Te văd cum îndărjită de lunga ta sclavie
Pornești din zări albastre să cucerești ... pământul !
De-atât'amar de veacuri visezi ... o nebunie ;
Căci valurile mândre se sparg de moarta glie
Și vaietele tale pustii le'ngHITE vântul ...
Și tremuri îndărjită de lunga ta sclavie !

Ce milă mi-e de tine când te pornești nebună
Să te sfărâmi întreagă de malurile supte ...
Și jalea parcă-ți crește sub razele de lună
Când valurile tale aduse de furtună
Se'ntorc din nou în larguri ca mii de brațe rupte ! ...
Ce milă mi-e de tine când te pornești nebună !

De mii de ori mai mare chiar dragostea să-ți crească
Pământul ... nici odată tu n'ai să'l cucerești !
E'nvăluit de-atâta prostie omenească,
De-atâta nesimțire, nici gând să se clinească
Și-i ferecat de-atâta păcate stămoșești !

Și te frământă și spumegi și urlă ca o fiară
Mândria risipită cercând să ți-o aduni,
Vijelios spre larguri, sbucnind ca de-o povară
Îți frângi înfuriată viața ta amară
Și fără să-ți dai seama pornești să te răsbuni ;

Ajungi corăbii multe cu pânze albe'n zare
In cari atâtea visuri și cântece s'ascund
Sunt suflete ce'și caută spre soare o cărare ! ...
Și tu nesocotită de-atâta disperare
Rânjind le'nalți o clipă ... și-apoi le dai la fund ...

Te-aș blestema, o, mare cu inima'negrită !

— Eu n'aș face ca tine cu toate că sunt om !
 Dar vezi mă uit cu jale la viața~~și~~ chinuită ...
 Și prea ești tu frumoasă și prea nemărginită
 Să nu găsești ertarea în mine ... un atom !

(harfele înceteaza)

LIANA.

Frumos ,.. vorbești aicea de-o mare furioasă
 Cu valuri spumegânde de care mă'nspăimânt

ZEFIR.

Ori cât de mare fie și ori cât de frumoasă
 Pământul va rămâne de-apururea pământ

DOICA (vine din palat).

Dar știți că-i miezul nopții ! Veniți de-acum în casă ,..
 Eu m'am uitat cosându-ți cămașa de mireasă
 Și tot nu-i gata încă ... veniți ... și somn ușor !....
 ar mâine dimineață la lucru iar de zor

ZEFIR.

Să vă'nvelească noaptea cu razele de lună
 Să vă visați pe mare

TOATE.

Străine, noapte bună (vor să intre în palat)..

SFETNICUL (apare din dreapta).

Stați..., stați că mor de frică!

FETELE.

Dar ce e?

SFETNICUL.

M'au lăsat

Colo sub nucul cela ... Slăvitul împărat
Plecă pe nesimțite ... Și vracii, sluga-i slugă!
M'au năpustit acolo pe-un cap de buturugă ...

PETELE.

Ai adormit ...

SFETNICUL.

De unde? ... ședeam la sfat ...

FETELE.

Dormind!

SFETNICUL.

Mă rog ... mă rog ... n'am poftă la vorbă să mă'ntind.
Nu i-ați văzut!? Răspundeți ...

DOICA.

Te-au păcălit, dușmanii
Slăvitul Domn cu vracii de mult fac nani ... nani ...

SFETNICUL.

Tii... Somnoroșii naibii l... Ferească Dumnezeu ! (plea-ă)

FETELE.

Și somn ușor ilustre ...

SFETNICUL.

Ușor ? l... ba greu l ... ba greu ! ! ...

DOICA (privind după el).

Se duce ca de streche ... să nu-i iasă 'n cărare
Vre-un pom ... l'ar frânge 'n două cu câtă minte are !
Fetele răsând întră în palat).

LIANA.

Tu Lăcrămioaro, apă să nu uiți ești de rând.

LĂCRĂMIOARA.

Mă duc să iau ulciorul degrabă (întra și ea).

LIANA.

Nici prin gând
Nu-ți trece de culcare, așa-i ?

ZEFIR.

De-acum coboară
Durerea prin grăpină ...

LIANA.

Durerea !

ZEFIR.

Te'nfiară..
De-ai ști cât e de sfântă când cerul e senin l...

LIANA.

Atuncea noapte bună ...

ZEFIR.

Să-ți fie somnul lin (privind după ea
Durerea până mâine se'nchide ușa iară
De-acum numai iubirea cu mine stă pe-afară ...
(coboară banca dr).
Ne vom urca împreună pe sfântul ei altar
Iubirea mea cea mare și plină de amar ... (stă pe bancă).

LĂCRĂMIOARA.

(coborând încet din palat să treacă la fântână).

Ești ostenit de moarte

ZEFIR.

De unde știi ?

LĂCRĂMIOARA.

Se vede

Dece stai pân'la ziuă ? Ce milă mi-e ... mă crede
Că te trudești atâta ... Așa e felul tău ?
Să nu dormi toată noaptea ?

ZEFIR.

Așa e...

LĂCRĂMIOARA.

Vezi, e rău

ZEFIR.

Dece ?

LĂCRĂMIOARA.

Că dinspre ziuă e frig și cade apă
Și-ți sapă și obrații și sufletul ți-l sapă

ZEFIR.

De unde știi ?

LĂCRĂMIOARA.

Știu !... mama mi-a spus'o ... mai de mult ...

ZEFIR.

De mult de tot ?

LĂCRĂMIOARA.

Vorbește mai mult ... că eu te ascult...

ZEFIR.

Sunt ostenit.

LĂCRĂMIOARA.

Se vede ... ți-e fața cum e varul ...
Și ce faci tu pe-aicea ?, zău spune-mi ... ce amarul
Poți face pân'la ziuă ? ... ce mult aș vrea să știu !
Cu cine stai de vorbă ? ... E noapte și pustiu...

ZEFIR.

De vorbă ?

LĂCRĂMIOARA.

Zic... că iară să stai de vorbă-i bine...
Și eu aș sta de vorbă... dac-ai vorbi cu mine...

ZEFIR.

Copilă drăgălașe ... venita-i c'un ulcior...
Și ți-ai uitat pe semne ...

(ți ia ulciorul și merge la isvor st. față).

LĂCRĂMIOARA.

Ba nu, dar nu e zor...

ZEFIR.

Liana te așteaptă.

LĂCRĂMIOARA.

De unde? Doarme fata...
Ea cum își lasă capul pe perină, e gata.
Ce crezi că ea-i ca tine? Și doarme până'n zori...
Degeaba cântă noaptea prin pomi privighetori.
Și când se scoală...

ZEFIR.

Plin e...

LĂCRĂMIOARA.

Așa curând! Mi'l adă
Și până mai încoace ... că nimeni n'o să vadă ...
Iți faci pomana 'ntreagă... că mie mi-e cam greu...
Așa-i că-i greu? Ia uite... (ti ia ulciorul) Tu știi de unde-s eu?
Sunt dintr'o țară mîndră ... dar tu din care țară
Te-ai abătut pe aicea?

ZEFIR.

Să umbli 'ncet pe scară
Să nu cumva...

LĂCRĂMIOARA.

Cu gândul aiurea... de, mai știi?...

ZEFIR.

Și unde-ți este gândul ?

LĂCRĂMIOARA (cu un oftat adânc).

In nopțile pustii !... (pausă)

Nu vrei să bei? O leacă... ci hai, și ia o gură...

ZEFIR.

Nu, c'o să iau îndată...

LĂCRĂMIOARA.

Ce?

ZEFIR.

Cuminecătură..

LĂCRĂMIOARA.

Cum? Cuminecătură? De unde? Nu 'nțeleg...

Și apa mea e sfântă... îți dau ulcioru 'ntreg!

Dar nu vrei... n'am ce-ți face... sau poate că ție frică...

Să nu crezi că-i vrăjită... (pausă) Cum zic... sunt cea mai mică

Din șase fete, toate frumoase... nu mă crezi?

Auzi privighetoarea!... Ce alb ești, să te vezi

Te-ai speria de tine...

Și pasărea măiastră

Mă chiamă-acum pe mine

Să-mi cânte la fereastră!...

Ci culcate mai bine... că 'mbătrânești de vreme !
Vezi ... dacă n'ai o mamă să vie... să te cheme,
Să-ți zică... vino'ncoace copil nepriceput ...
Și-apoi să te învelească frumos în așternut
Să dormi ... E trist așa e ... pustiu ... și nopți amare
Să simți că n'ai pe nimeni în lumea asta mare !

ZEFIR (înduioșat).

Mai bine du-te ... singur aș vrea ca să rămân ...

LĂCRĂMIOARA (pleacă și revine).

Nici eu nu dorm ... m'apasă pustiu coala pe sân
Ceva ca un jăratec ... și-adânc îi simt dogoarea ...
De-ai ști (plânge). Mă duc de-acuma s'ascult privighetoarea ...

ZEFIR.

Ce, plângi?... Dece?

LĂCRĂMIOARA

Mă lasă ...

ZEFIR.

Dece? De jalea cui?

LĂCRĂMIOARA (intrând în palat).

De jalea unui suflet ce nu-i al nimănui !...

ZEFIR (privind după ea).

Poveste 'ndurerată și vecinică poveste ...
 A mea-i povestea asta... a ei spunea că este ?
 Sărmana Lăcrămioară... și plânsul ei e-al meu... (coborînd).
 Te-oi plînge și pe tine de-acum în cântul meu ! ...
 Și-acum coboară Doamne din ceruri și-mi ajută
 Să-mi mântui rugăciunea odată începută ...
 Și să-mi trăesc iubirea sub cerul cel senin
 Prin jertfa mea curată ce Ție ți-o închin (se uită prin grădina).
 Grădina toată doarme și doarme 'ntreg palatul...
 (se apropie de fîntînă, se uită peste trandafiri. Un slujitor ese din
 Palat și trece în stînga).
 Să'l iau pe-acesta astăzi i s'a 'mplinit veleatul.
 (cu sânge dela degetul inelar înroșește un trandafir alb)

„Floare albă, floare albă,
 Trandafir ursit să moară ...
 Am să mi te smulg din salbă
 Să te'n viu a doua oară ...
 Măine 'n zori te vrea domnița,
 Te vrea roșu cum e focul,
 Să-i înviorezi cosița
 Și să-i stâmperi nenorocul.

Floare albă de zăpadă
 Te re'nviu c'o rugăciune ...
 Măine 'n zori o să te vadă
 Mai frumos ca o minune ...
 Trandafir născut pe lună
 Să-i vorbești de nopți cu stele,
 De iubirea mea nebună
 Și de lacrimile mele ...

Floare albă și curată
 Cum e sufletul din mine
 Toată viața mea de-odată
 Se coboară peste tine ...
 Ingerii din cer coboară
 la'n auzi-i cum îți cântă ...
 Și se miră, se 'nfioară
 De iubirea mea cea sfântă...

Te-i înstrăina de salbă
 Cum m'a 'nstrăinat norocul
 Floare albă ... floare ... (vorba se stinge).

VAL (oșind din palat cu un slujitor).

Să-mi fie gata calul ...

SLUJITORUL..

S'a dus să'i puie șeaua !

VAL.

Atunci te poți întoarce ... îmi las aici mantaua
 E cald ... (îi dă mantaua și slujitorul intră în palat). De ce
 nu vine în fața mea acum?...
 Să'l spulber ... (îl vede pe Zefir). El e ... Doamne, cum
 mi l'ai scos în drum !?

(Incet, cu pumnalul în mână se apropie de Zefir. În vremea asta oamenii lui Moș Amurg îl urmăresc pe brânci. Când Val vrea să dea în Zefir, oamenii îi sar în spate și-l trântesc. Zefir se întoarce și cu puterea lui de anume momente, spulberă pe cei doi ucigași, cari fug înspăimântați, îl ridică pe Val de jos și amândoi față în față se privesc lung. Scena se face încet, fără grabă).

VAL (cu ciudă).

Cum tu ?

ZEFIR.

Te miri ?

VAL.

Mă miră ... (cu dispreț) Iți vei lua răsplata !..

ZEFIR.

Ești iarăși bun cu mine ...

SLUJITORUL (vine din st.).

Stăpâne calu-i gata ...

VAL.

Da, viu ... rămâi cu bine!! ... (dispare cu slujitorul).

ZEFIR (strigând după el).

Te 'ntoarce sănătos! ...

Și fără de mânie ... viteazule frumos!! ...

MOȘ AMURG (vine din dr. infuriat, îl prinde pe Zefir de umeri,
îl întoarce cu putere).

Știi ce ai făcut? A, minte nebună și bolnavă ...
Erai aproape 'n ceruri... și mi-ai căzut din slavă!! ...

(CORTINA REPEDE).

ACTUL III

O sală a palatului care dă spre grădină. Paznicul în ușa din fund. O masă cu jilțuri în stânga. Un alt jilț în dreapta. În stânga planul întâi o scară ce dă în apartamentul Lianeii. Pe scară, Zefir stă de vorbă cu pajii. În dreapta, planul întâi, odaia împăratului. În planul al doilea o cameră de unde vor veni fetele cu rochia de mireasă, cu vâlul și cu cununile de flori. Ziua cununiei, dimineața.

PAJ. I (lui Zefir).

Nu-ți vine 'n minte? Doamne... era așa ... c'o fată ...
Un cântec cum pe lume n'am auzit vreodată,
C'o fată care pleacă ... se duce spre-asfințit ...
Mai spune-mi-l odată ... Mi-l spui!

ZEFIR.

Sunt ostenit!

PAJ. II.

Nici n'ai dormit azi noapte de loc pe cât se pare ...
De mult erai aicea ?

ZEFIR.

E sărbătoare mare
Și m'am sculat de vreme ...

PAJ. II.

Ești trist și abătut !

PAJ. I.

Ci aduși-l aminte ... și-odată început
Are să curgă singur și să se scalde 'n soare
Nu vezi ce zi frumoasă ?

PAJ. II.

E zi de sărbătoare ...

PAJ. I.

E ziua cununiei... Ce mult ași da să-l știu !
S'ar minună domnița de glasu-mi argintiu
Și albă de uimire ca steaua când apune
S'ar duce legănată de el să se cunune...

ZEFIR.

Ai vrea să-l spui miresei ?

PAJ. I.

Și să-i urez senin,
Mai spune-mi-l odată frumosule străin !

ZEFIR.

Copilule cu părul ca razele de lună,
Mi-e mintea risipită și nu se mai adună ...

PAJ. f.

Păcat ... El știe unul ... Ți-am spus c'am să te spui ...
Și l'a făcut el singur așa din capul lui ...
E meșter ...

ZEFIR.

Face stihuri?

PAJ. I.

Le potrivește bine ...
la roagă-l să ți-l spună ...

PAJ. II.

Nu-l spui ... că mi-e rușine.

PAJ. I.

Și e frumos ... ferice de el ... să plâng aș vrea ;
Nu pot să 'ncheg o vorbă ...

ZEFIR.

Nici eu nu voi putea! ...

PAJ. I.

Și cântecele tale pe toate el le știe

PAJ. II.

Pe toate nu, dar multe ...

ZEFIR.

Ai vrea să-mi spui și mie?

PAJ. II.

Pe care? Mie cam teamă că vine doica iar ...
De când s'a făcut ziuă tot umblă în zadar
De colo până colo... acuma-i în grădină ...

PAJ. I.

Ci spune unul singur

PAJ. II.

Mi-e teamă c'o să vină! ...
Știi ce urât se uită! De cântec nici nu vrea
S'audă... nu știu ce-are ...

ZEFIR.

De grije ...

PAJ. I.

Nu, e rea ! (merge sus)

Nu vine ... spune 'n pace ... păzesc eu ... spune-odată !

PAJ. II.

Să-ți spui ce spusa-i mării văzând-o 'namorată ...
 „De mii de ori mai mare chiar dragostea să-ți crească
 Pământul niciodată tu n'ai să-l cucerești,
 E 'nvăluit de-atâta prostie omenească
 De-atâta nesimțire, nici gând să se clinească
 Și-i ferecat de-atâtea păcate strămoșești ...

DOICA (intră din fund. Pajului care a coborât juctnd pe ritmul
 versului).

Ce-mi joci așa 'nainte ? De joc îți arde ție ?

PAJ. I.

Știam ca-i să vii doico, jucam de bucurie ! ...

DOICA.

Ei, uite ... dar isteț ești, să nu juri... că te cred.
 Eu dau în brânci de treabă, el sburdă ca un ied ...
 În loc să dați o mână de ajutor ... mă chiamă ...

PAJ. I.

Ba nu te chiamă nimeni ...

DOICA.

De câte am pe seamă
Nu știu unde-mi stă capul ... Alina n'a venit ?
Nici Zora ? Prin grădină doar nu s'au rătăcit !

PAJ. I.

Dar ce-ai cules acolo ?

DOICA.

la, niște buruiene
Să-i fac domniței baie ... dar tare umblă-a lene
Și fetele acestea ... Veniți-mi de-ajutor
Să-mi umpleți cada 'ntreagă cu apă de izvor.
Domnița ... a spus...

PAJ. I.

Domnița ?

PAJ. II.

Dar prea e mare cada ..

DOICA (eșind).

Frumoasă-î ca o floare ...

PAJ. I.

Și albă ca zăpada ... (lui Zefir)
C'o fată care pleacă ... se duce spre-afințit ...
la aduți-l aminte, că viu ... (ese)

ZEFIR.

Sunt ostenit !

MOȘ AMURG (intră)

Aici erai ?

ZEFIR.

Aicea.

MOȘ AMURG.

De mult ?

ZEFIR.

De mult îmi pare ...

MOȘ AMURG.

Mai bine-ai fi cuminte și-ai merge la culcare !
Nici n'ai dormit, așa e ? De ce ?.. Ești slab de tot ...
De te-ai vedea ... ascultă ... m'ascuți ? Eu nu mai pot.
Să 'ndur durerea crudă ce-o văd că te doboară ...
Tu ești străin pe lume și mintea ți-e ușoară
Și n'ai pe nimeni sprijin la 'ncrucisări de căi ...
Ascultă-mă pe mine ... mă uit în ochii tăi
Și mă cuprinde jalea de-atâta nevedere ...
Știi tu ce faci acuma ? Ca orbul care cere
Te-ai așezat aicea pe trepte la palat ...
Ca cel mai de pe urmă drumeț înfometat

Care ar veni să ceară la pragul unei case ...
Mândria ta cea mare ... atât îmi mai rămase
Și mă gândiam întruna să ți-o stărnesc c'un semn
Și-acum ți-o văd svârlită pe treptele de lemn ...
Alătura cu praful ce pică din sandale ...
Din tot ce-i lemn pe lume ... pe cel mai jos ... ce jale!
Ridică-te de-acolo ... din ce fel de pământ
Ziditu-te-a pe tine Puternicul cel sfânt,
Să nu simți țara 'ntreagă cum ție ți se 'nchină
Și să cerșești aicea o rază de lumină
Din ochii unei fete ... în loc să vie ea
Și să-ți sărute urma pe unde vei călca ...
Vede-a-vei tu îndată c'așa are să fie! ...
Ridică-te de-acolo ...

ZEFIR.

Mi-e inima pustie
Mai lasă-mă o leacă ... puțin mai am de stat ...

MOȘ AMURG.

Și ce-aștepți tu aicea ?

ZEFIR.

Nimic ... m'am mângâial
C'am mai putut în taină 'nainte de plecare
Să stau în fața ușei pe care ea răsare ...
Și-apoi când iară 'n lume porni-voi cu temei,
Să iau ceva cu mine ... din pragul casei ei ...

MOȘ AMURG.

Copil fără de minte, ridică-te odată!
De-atâtea ori în taină mi-ai spus cuvântul „tată“
Și-am început a crede că eu sunt tatăl tău!
Mă bucur când ți-e bine, mă 'ntunec când ți-e rău
Și sufer de durerea-ți cu suflet de părinte
Și plâng și eu cu tine copil fără de minte ...
Dar toate 'n lumea asta mai au și un sfârșit ;
Ridică-te de-acolo, căci ceasul a sosit !
Tu n'ai să pleci de-aicea ... zadarnic îți e gândul !
Și visul, pentru care atâtea nopți de-arândul
Tu ți-ai jertfit viața și sângele curat.
Se v'a 'nplini de-acuma ... e timpul măsurat ...
Cădea-va sfântul soare pe jalnica ta soarte ...
Domnița străluci-va ...

ZEFIR.

Sunt ostenit de moarte ...

MOȘ AMURG.

Ridică-te, fii vesel ... ți-e visul împlinit
Un tată-ți spune asta ... nu crezi ?

ALINA (intră din fund cu Zora, cu flori în brațe).

Eu le-am găsit
Departa la izvoare și pline sunt de rouă ...

ZORA.

Eu unde se'mpreună păraiele-amândouă,
Frumoase-s?

ALINA

Crinul asta, ia uite ce frumos!

ZORA.

Și toate le-om așterne în calea ei pe jos!

ALINA (lui Zefir).

Tu ce-ai să-i dai domniței, un cântec?

ZEFIR.

Ce-mi va cere ...

ALINA.

Un dar ori cât de mic e, aduce mângâere (es).

MOȘ AMURG.

Se pregătesc de nuntă ... mă uit și tot ascult ...
Dar mirele-i departe și o să-l aștepte mult.

ZEFIR.

Dece?

MOȘ AMURG.

Așa ... că drumul îl duce prin pădure
Și-acolo ...

ZEFIR.

Ce-i acolo ?

MOȘ AMURG.

Nimic ... o să se'ndure
Pădurea, că-i bătrână, să-l țină 'n ea întreg ...

ZEFIR.

Vorbești cam într'aiurea și nu te prea'nțeleg.

MOȘ AMURG.

Ai să pricepi tu bine, vedea-vei ce-o să fie ;
Se va lăsa din ceruri pe viața ta pustie
Lumina cea mai albă ... ce mândru voi fi eu
C'am vrut și eu odată ce-a vrut și Dumnezeu !
Tu nu știi ce-i viața ... Tu știi să cânti la stele ;
Pe mine mă'nvățară necazurile mele !
Cunosc pământul ăsta cu toate ale lui ;
De vrei să sui pe munte o iei pe cărării
Iar nu așa de-adreptul pe pieptul cel de stâncă ...
Aluneci de pe culme în valea cea adâncă !
Tu vino după mine de vrei s'ajungem sus
Și cel ce stă în cale, din cale ... ni s'a dus ...

ZEFIR.

Mă chinuești într'una ... vorbești așa 'ntraiurea ...

MOȘ AMURG.

Vede-a-vei tu ce sfântă și bună e pădurea !
Ridică-te ! Domnița a ta va fi de-acum ...
Viteazul Val dor-mi-va pe-o margine de drum ...
Ascultă ...

CRINA (intră din dreapta cu rochia de mireasă).

Ce frumoasă va fi cu ea 'mbrăcată
E albă cum e fulgul și toată e lucrată
In fir și pietre scumpe ...

SALBA.

Dar vâlul ... e-un mister ...
De l'aș lăsa din mână ... s'ar ridică la cer ...

ROUA.

Eu i-am făcut cununa ... de-abea aștept s'o vadă,
Să nu-i fie prea mică ... și de pe cap să-i cadă ...

SALBA (lui Zefir).

Tu ce-ai să-i dai domniței frumosule voinic ?
Noi toate-i dăm, ia uite ...

ZEFIR.

Eu nu mai am nimic !

CRINA.

Tu-i vei aduce floarea cea roșie de sânge ...
E mai frumoasă astăzi ...

SALBA.

Da-i tristă ... par'că plânge (ea st. pl. I)

ZEFIR (ridicându-se).

Ce planuri ai ? Răspunde-mi odată lămurit !

MOȘ AMURG.

Să se 'mplinească visul pe care l'ai dorit !

ZEFIR.

Și ce-i făcut ?

MOȘ AMURG.

Trimis'am vreo opt voinici anume,
In inima pădurei să-l șteargă de pe lume ...

ZEFIR.

Tot nu ți-ai lăsat gândul !

MOȘ AMURG.

Ba nu m'a lăsat el!
De ce să cadă fata pe brațe de mișel
Când tu ți-ai dat viața pe-o floare toată vara
Și i-ai scăpat copila ... și le-ai scăpat și țara?!
Un tată cu iubire făcut-a ce-a făcut!

ZEFIR.

Ce mare nebunie ... dar cum nu te-ai temut?

MOȘ AMURG.

De cine?

ZEFIR.

De 'mpăratul ... dac'o află ...

MOȘ AMURG.

De unde?

ZEFIR.

I-o' spune ieu ...

MOȘ AMURG

Să nu-i spui!

ZEFIR.

I-oi spune că se-ascunde
Colo'n pădurea ceea o ceată de tâlhari !

MOȘ AMURG.

Dacă vei face asta am planuri și mai mari; (pauza)
Eu sunt bătrîn acuma, de viață nu-mi mai pasă !
Dar fiindcă vreau Liana să fie-a ta mireasă,
Cu brațul meu aicea în prag am să-l omor ...
Și-apoi ce-o fi să fie ... (ese).

ZEFIR.

O ! Doamne, mă'nfior !

IMPĂRATUL (intră cu sfetnicul din dr. pl. I).

Și sufletul și gându-mi sburau acum la tine !
În ziua asta mare voiam să-mi însenine
Seninul bucuriei ... făptura ta de vis ...
Și când veneam încoace cu sfetnicul, mi-am zis :
De ne-o ești 'nainte un om cu gânduri bune,
Imi voi trimite fata voios să se cunune ...
Ce mare fericire că tu ești cel dintâi
Ce mi-a eșit în cale ... Voi ai să pleci ? Rămâi !
Ia uite ce frumoasă e ziua asta ... soare ...
Se bucură și cerul de-atâta sărbătoare ...

ZEFIR.

Pământul însă Doamne în veci rămâne rău !

ÎMPĂRATUL.

Dece atâta tremur de spaimă'n glasul tău ?

ZEFIR.

În totdeauna Doamne te-ai încrezut în mine,
E mare cinste asta ...

ÎMPĂRATUL.

Și nu ți se cuvine ?

ZEFIR.

Trimite-n goana mare o ceată de călări
Să sboare spre pădurea ce se revarsă'n zări
Colo pe drumul mare, pe unde va să vie
Logodnicul Domniței.

ÎMPĂRATUL.

Dar ce e ?

ZEFIR.

Mișelie !

Voiesc să-i țină calea să nu mai vină'n veci
Trimite'n grabă mare ...

IMPĂRATUL.

S'alerte pe poteci
E drumul mai de-adreptul ... O, ce nelegiuire !
Să n'am o clipă bună, acum când peste fire
S'a revărsat atâta lumină dintr'odat' ...
Eu singur în lumină să stau întunecat !
De unde știi ?

ZEFIR.

Trimite !...

IMPĂRATUL.

Hei paznice, ascultă ...
Aleargă ca furtuna și fără vorba multă.
Te du și spune grabnic oștenilor voinici
Să sboare spre pădurea ...
(Se pierde cu paznicul și cu sfetnicul în grădiuă, stânga).

ZEFIR.

Să plec și eu de-aici ...
Dar cad de oboseală ... mi-a mintea turburată ...
În ziua cununiei, sărmănul ... biata fată !
(Cade pe scaunul dela ușa din fund .

LĂCRĂMIOARA (intră din stânga cu Liana).

Ești veselă Liano cum n'ai fost niciodat' !

LIANA.

Aș vrea să-l văd pe tata ... de nu s'o fi sculat
Să mergem prin grădină, vreau să mă plimb la soare
Să mă mai uit odată la fiecare floare
Și să mai calc voioasă frumoasele cărări
Ce mi-au adus în viață atâtea desmierdări.
De-acum le las pe toate ...

ZEFIR (ridicându-se).

Domniță fie-ți viața
Curată ... cum mi-e gândul acuma dimineața
Când toate își înalță privirile spre cer ...

LIANA.

Erai aici ?

ZEFIR.

Venisem ... Eu sunt un biet năier ...
Și m'a adus furtuna ...

LIANA.

Și-acum e potolită ?

ZEFIR.

Când te-a văzut frumoasă și-atât de fericită
Spre larg fără hotare sfioasă s'a retras ...

LIANA.

Noi mergem prin grădină, mi-e jale că te las,
Dar vreau să mai vadă 'nainte de plecare
Grădina mea cea albă ...

ZEFIR.

De nu-i cu supărare
Eu te-aș ruga domniță să te oprești din drum ...
Prea bunul tău părinte mi-a spus'o mai acum
S'aștepți ... o leacă numai ... c'are să vie 'ndată ...

LIANA.

Să-i spui că's în grădină ...

ZEFIR.

Dar vorba lui curată
Mi-a spus să stai aicea ... o clipă ai de stat;
Ce vesel e-'mpăratul simțindu-se-ascultat.

LIANA.

N'aș vrea să'l supăr astăzi cu cea mai mică vină.

ZEFIR.

Destul vă plânge singur când te-o simți străină
Departa de grădina cu albi trandafiri

LĂCRĂMIOARA.

De palidă ți-e fața ...

ZEFIR.

La ce să te mai miri ?
Azi toate sunt mai albe că-i zi de sărbătoare ...
Pălește și ea biata văzând atâta soare!..

LĂCRĂMIOARA

Iar n'ai dormit azi noapte și glasul tău e stins ...

ZEFIR.

Mi-e sufletul sfielnic ca pomul când e nins!

LIANA.

De mult voiam odată să-ți mulțumesc străine
De tot ce vara asta făcut-a-i pentru mine
Și-s fericită astăzi că pot să-ți mulțumesc :
Te rog nu te desparte de tronul 'mpărătesc
Destul că soarta bună pe mine azi mă cere ...
Rămâi aici cu tata să-i fi de mângâere !

LĂCRĂMIOARA.

Sau dacă vrea, să vie cu noi, netulburat ...
Să-ți lumineze viața și noul tău palat ...

LIANA.

Aș fi nespus de mândră să'l am în veci cu mine
Să-mi spuie seara stihuri și dorul să-mi aline
Că simt de bietul tata că m'oi sfârși de dor ...
Dar tot va fi mai bine să-i fie de-ajutor
Aici ... eu am cu cine să-mi împărțesc aleanul ...
Dar bietul tata singur rămâne-aci sărmanul.
Nu, locul tău e-acea !

LĂCRĂMIOARA.

Să facă cum va vrea
Și-acolo-i lună noaptea și s'o'ndrăgi de ea ...

LIANA.

Aicea e iubirea și caldul de părinte ...
Tu n'ai avut pe lume un tată să te-alinte
Și tatăl meu știi bine ce mult te are drag ...
Să-ți fie de-alinare și tu să-i fi toiaș ;
Aici să-ți fie cuibul făcut din vorbe calde ...

ZEFIR.

M'așteaptă zarea largă domniță să mă scalde !
De mult mă tot așteaptă, se miră că nu viu ...
M'o fi crezând sărmana că-s mort în vre-un pustiu ...
Copilul ei sunt doară ... pe lume-atâta mamă ...
De vreau să cânt, mă strigă ... de vreau să dorm, mă chiamă

Și inima-mi să frânge că nu pot să-i răspund ;
Mă furișez prin umbră și vecinic mă ascund
Să nu cumva să simtă că m'am oprit din cale
Și mi-am uitat de toate... răsfrângerile sale ...
Zadarnică ți-e ruga.

LIANA.

Ți-o fac cu-atâta drag !

ZEFIR.

Eu sunt ursit domniță să fiu în veci pribeag ...
De m'am oprit o clipă la pragul casei tale
A fost ca să-mi astâmpăr un vis al meu !.. de jale ...
Și-acum când pleci . . aiurea ... să stau ? De dragul cui ?
Eu ți-am deschis cărarea pe care să te sui ...
Te du de-acum cu bine și eu cu bine iară ...
Povestea e sfârșită ... A fost un vis de-o vară ...

LIANA.

Am să-mi aduc aminte de tine ca de-un sfânt !

ZEFIR.

Un vis ași vrea să-ți fie viața pe pământ
Și să mă vezi întrânsul ... veni-voi câte-odată
Sfios, în miez de noapte să mi te văd culcată,
Să-ți mângâi fericirea pe genele subțiri
Și să-ți revărs pe păru-ți miros de trandafiri.

LĂCRĂMIOARA.

Și unde pleci ?

ZEFIR.

În lume !

LĂCRĂMIOARA.

Dar încotro ?

ZEFIR.

Departele !

LĂCRĂMIOARA.

Ce greu ți-o veni singur pe căile deșarte !
De-aș fi băiat, aș merge cu tine, dac' ai vrea ...
Dar vezi că eu sunt fată ... și nimeni nău mă ia.

LIANA.

Dece nu vine tata ? Mă miră că nu vine,
Aș vrea să-mi fie aproape, să-l simt pe lângă mine ...
Mă doare orice clipă ce-mi trece fără el ...
N' o să-l mai am de-acuma ...

LĂCRĂMIOARA.

În schimb ai un inel
Care-ți aduce'n viață norocul și iubirea ...

LIANA (cu transport).

Iubirea... Val acuma își cântă fericirea
Trecând în goana mare pădurile de fagi...

LĂCRĂMIOARA.

Pădurile de-acolo încep să-ți fie dragi
Așa e?

LIANA.

Când iubirea pornește să se lase
Pe suflet, ți se pare că toate-s de mătase ...
Iubirea ... (lui Zefir) știi tu ce e iubirea ? Nu poți știi ?

ZEFIR.

Iubirea-i ca o rază ce plânge prin pustii ...
Ea vede că zadarnic se sbate să'nsemine
Pustiul fără margini ... și tot vrea să lumine ...

LIANA.

Iubirea mea-i voioasă, nu plânge cum zici tu !

ZEFIR.

Pe-a mea din începuturi pustiul s'abātu.

LIANA.

A mea îmi râde 'n suflet cum râde mândrul soare
Pe cer ...

ZEFIR.

A mea suspină, se'nchină și-apoi moare.

LIANA.

Și albă mi-e iubirea cu firul cel de tort!

ZEFIR.

Iubirea mea e moartea ce plânge lâng'un mort ...

LIANA.

A mea e viața toată cuprinsă 'ntr'o privire ...

ZEFIR.

A mea ... aruncă vâlul de doliu peste fire ...

LIANA.

O simt cum mă ridică la cer a mea acum ...

LĂCRĂMIOARA.

Iubirea mea e floarea din margine de drum ...

LIANA.

Iubești și tu, ia uite, de când ?

LĂCRĂMIOARA.

Nu prea știu bine.
Că m'am trezit de-odată că arde lângă mine ...

ZEFIR (pierzându-se).

Iubirea mea Domniță, eu nu pot să ți-o spun
E-atât de fără margini cu visul ei nebun,
E-atâta de nebună cu visul ei cel mare
C'a 'nfiorat pământul din zare până 'n zare l...
Iubirea mea ... e o făclie
Ce arde 'ntrun pustiu, un far !
Iubirea mea e un altar
In care dorm fără să știe
De-atâtea veacuri rugăciuni ...
Iubirea mea e fermecată
Și făcătoare de minuni l...

LIANĂ.

Ia uite ... Lăcrămioaro ... ce, plângi ?

ZEFIR.

Dece să plângă ?

LIANA.

E zi de veselie, fi veselă ... nătângă
Ce ești ...

ZEFIR (veselie forțată).

Să fim dar veseli cu toții ... ascultați ...
Rid fetele frumoase și voi vă întristați
Colea de niște vorbe ... și râde 'ntreaga fire ...
E ziua cununiei, e ziua de iubire ...
Să râdem și noi dară cu ele la un loc !...
Și să-i urăm domniței viață și noroc ...

LĂCRĂMIOARA.

M'a prins așa o jale ... nu-i nimenea de vîină ...

ZEFIR.

Domniță, trandafirul cel roșu e'n grădină,
Lucește printre cei albi și-ți pare ... dar să-l vezi.
O inimă aprinsă svârlită pe zăpezi ...

LIANA.

Mi-a spus Alina 'n taină că par'că nici odată
N'a fost așa de roșu ...

ZEFIR.

E cel din urmă, iată !
Era o lună plină cum n'am mai pomenit
Și el de-atâta vraje, el singur s'a 'nroșit ..
Era o noapte albă ... cădeau din ceruri stele
Și visurile mele se logodiau cu ele ...

Prin pomii din grădină plâneau privighetori
Și trilurile triste se revărsau pe flori,
Pe ramurile albe de razele de lună ...
Șoptind în taină toate : domnița se cunună !...
Și-apoi porniau să-și stingă ecou 'n depărtări ...
Dar le-am găsit zdrobite și moarte pe cărări !
A fost o noapte sfântă cum n'am trăit vre-odată ...
Și când s'a făcut ziuă, din zarea luminată
Căzu lumina rece pe ochii-mi amândoi
Și-obrajii mei păliră ca veștedele foi ...

LIANA.

Fu cea din urmă noapte ce-ai stat la noi Zefire.

ZEFIR.

E ziua cea din urmă din marea mea iubire !

LIANA (Lăcrămioarei)

De ce plângi iar ?

LĂCRĂMIOARA.

Mi-e jale de cei care rămân ...

LIANA.

Copil fără de minte, ia vin coala la sân
Să-ți dau din fericirea ce-o port atât de multă ...
Ruzi cum cântă îngerii acolo ... da ? Ascultă ...

LĂCRĂMIOARA.

Aud cum plânge 'n mine norocul meu sfârmat ...

IMPĂRATUL (revine cu sfetnicul).

Copila mea frumoasă ... de mult te-ai deșteptat ?
Voiam să viu de vreme să te sărut copilă ...

LIANA.

Dar fața ți-e 'ngrijată și vorba ți-e în silă
Ce s'a 'ntâmpat ?

IMPĂRATUL.

Nimica ... sunt vesel, nu mă vezi ?
In ziua cununiei ... dar ce-ai putea să crezi ? ...
Dar tu ?

LIANA.

Sunt fericită ... de-abia aștept să vină
Iubitul meu logodnic ...

IMPĂRATUL.

Eu nu mai am hodină ...
Da ... va veni ...

LIANA.

E vremea ... dar ce ai ?

ÎMPĂRATUL.

Sunt trudit ...

Da ... va veni îndată ...

LIANA.

Mă mir că n'a venit.

ÎMPĂRATUL (În Zefir încet)

S'au dus în goana mare ... mi-e jale ... și 'mi-e teamă..

ZEFIR (încet).

Păstrează-ți Doamne firea să nu bage de seamă ...
(Împăratul îl sărută. Eșire, Sfetcnicul adoarme dr.)

ÎMPĂRATUL.

Și-acum scumpa mea copilă să vorbesc puțin cu tine ;
Azi e ziua cea sortită să se 'ntoarcă rău 'n bine ..
Azi va fi lumină mare ... Dac'o fi ... (Zefir cade la eșire
Lăcrămioara dă un țipat și eee dr.) Ce s'a întâmplat ?

ZEFIR.

Nu-i nimic.

PAZNICUL (care l'a prins în brațe)

Era să cadă ...

ZEFIR.

Nu știu ce m'a săgetat! ...
Nu-i nimic ... nu luați 'n seamă, vă urmați 'n pace șirul!

LIANA.

Mai frumos ca niciodată azi să-mi fie trandafirul
Am să-l pui la cununie ... Te-oi chema curând, curând
Fii pe-aproape ... la chemare tu să mi-l aduci cântând.
(Zefir ese)

IMPĂRATUL.

Azi e ziua cununiei ... nu știu ce-am copilă sfântă ...
Gândul c'ai să fii departe mă doboară, mă'nspăimântă...
Să rămân aicea singur ...

LIANA.

Tu ai vrut ca să mă dai ...
Tu i-ai zis: a ta să fie! ... când veni frumosul Crai
Să mă ceară ...

IMPĂRATUL.

Da, așa e ... Astăzi însă, vezi, mă doare
C'ai să pleci de lângă mine ... Să nu te mai văd eu oare
Dimineața prin grădină cum alergi cu râsul tău,
Cu privirea ta curată desmierdând palatul meu?
Peste zi să n'am nădejdea că-mi vei mai eși în cale
Să mă 'ntinerești cu râsul și cu jocurile tale ...
Iară noaptea, când nesomnul m'o ținea nici mort nici viu,
Să te știu colo departe ... coala cuibul tău pustiu ...

LIANA.

Tristă sunt de-a tale vorbe și mă simt înduioșată ...
Dar eu nu port nici o vină că te las acuma tată ;
Voi veni mereu la tine să te văd ... să te desmierd...
Dacă plec precum mi-e scrisul nu înseamnă că te pierd.

ÎMPĂRATUL (strângându-o la piept).

Mângâierea mea curată, fii cuminte și m'ascultă :
Sunt bătrân și viața asta o cunosc de vreme multă,
Nu poți se te 'ncrezi întrânsa ... ce crezi azi, mâine s'a dus ...
Cine știe ce-o fi mâine ... peste-un ceas ... doar Cel de sus ...
Poate mândra-ți cununie n'o să fie azi ... ci mâine,
Căci din visurile noastre cine știe ce rămâne ! ? ...

LIANA.

Mă'nspăimânți... și ochii tatei plini de lacrimi ? Ce gând ? ...

IMPĂRATUL.

Gândul c'ai să pleci departe și mă lași aici plângând.

LIANA.

Dacă vrei să stau cu tine eu rămân pe totdeauna !

IMPĂRATUL.

Spui tu drept ?

LIANA.

Tu știi că'n viață n'am știut ce e minciuna.

IMPĂRATUL (o încearcă).

Ei, dar e târziu acuma, ginerele e pe drum ...

LIANA (cu entuziasm).

Parcă-l văd zburând în goană ... o să vină-acum-acum ...
Nu-i așa ? Și astăzi vine mai târziu ca niciodată.

IMPĂRATUL.

Are-atâtea văi să treacă ... și pădurea blestemată ...

LIANA.

Blestemată ?

IMPĂRATUL (luându-i capul în palme).

Ce-ar fi oare dacă n'ar veni de loc ?

LIANA.

Nu vorbi așa ...

IMPĂRATUL.

Mă-întă ... un bătrân fără noroc ...
Hai mai bine prin grădină ..., acolo-i lumină mare,
O s'aducă ea de-acuma sufletelor alinare !

LIANA.

Da-i târziu ... și-ar fi cam vremea să mă duc să mă gătesc ...

ÎMPĂRATUL.

Vom vedea ... e vreme multă ... (es st. rând fetele)

DOICA (intră)

Nu pot să mă domiresc ...
 Atât de răsfățate și gata de zăbavă
 Că par'că n'ar fi fete de oameni de ispravă !
 Atâta știu ; să rădă, să sburde ... nu mai tac
 Ca vrăbiile toamna pe ramuri de copac ...
 Mă 'mbătrânesc cu totul ... și-aicea nimeni iară ...
 Dar ce-or fi gândind oare de-mi umblă toți pe-afară ? !
 Și iată, ăsta doarme ... ei, asta prea e prea ! ...
 Eu mă fărâm de treabă, el sforăie coala ;
 Să-l leg acum îmi vine de mâini și de picioare
 Și să-l arunc în mare ...

ȘAGĂ (intră din fund).

Să nu-l arunci că moare ...

DOICA.

Când toți în ziua nunței aleargă 'n sus și 'n jos
 El doarme ... Uite-mi vine ...

ȘAGĂ.

Ci lasă-l ... e frumos !
la uită-te ce alb e și doarme ca o oaie,
La gât îi mai lipsește un clopot de cioaie ...
Ci lasă-l ... cum îți vine să-l scoli așa din somn ?

DOICA.

Dar va veni îndată prea bunul nostru Domn
Și l'o vedea ...

ȘAGĂ.

Și ce e ? ... Nu-l știe de-o vecie
C'aleargă toată ziua și face gălăgie ?
la uită-te la dânsul ... să-l iai și 'n chip să-l pui ...
El ține sfat acuma ... Ce vorbă ... Sfetnic nu-i ?

DOICA.

Atâ'ta nesimțire ...

ȘAGĂ.

Ți-e ciudă ?

DOICA.

Cum se 'ncruntă ...

ȘAGĂ.

Ți-e ciudă că de-o parte vei rămânea la nuntă
Că n'ai să ai cu cine juca ? la uite ici,
Frumos ... ușor și tânăr ... voinic între voinici ! ...

DOICA.

Bătrân și fără minte ...

ȘAGĂ.

Așa cum sunt, ce-ți pasă
Te-oi învărti Doicuțo să pomenești ...

DOICA.

Mai lasă ... (intră Lucrămioara)
Plecaseși cu Domnița ...

LĂCRĂMIOARA.

S'a dus cu tatăl ei
Pe semne ... prin grădină.

ȘAGĂ.

Visează ...

DOICA.

Asta ce-i ?

LĂCRĂMIOARA.

Beteala ... o uitase (trece și intră stânga)

ȘAGĂ.

Tu Doico, știi ce-i gluma,
la pupă-l ici odată să sară 'n sus ...

DOICA.

Ba, ciurma ! (râsete în odaia fetelor)

ȘAGĂ.

Veniți, veniți 'ncoace ...

CRINA (apare).

Dar ce e ?

SALBA (apare).

Da, venim !

ȘAGĂ (chiamă și pe celelalte fete, fac horă împrejurul
sfetnicului și râd pe înfundate).

Să-l prindem coala 'n horă ... să râdem să murim,
Incet să nu ne simtă...

SALBA.

Alino ține bine ...

ŞAGĂ.

Bătrânețe, frunze pale
 Cum mi te-aș mai da pe vale,
 Bătrânețe bătrânețe
 Cine să te mai resfețe ?
 Scoală-te, te uită bine,
 Cum râd fetele de tine.
 Scoală bătrânețe școală
 Că rămâi cu mâna goală

(râs mare, fetele fug. Şagă se ascunde la spatele scaunului).

SPETNICUL.

Ce-i asta ? Cine râde, de mine joc își bat ?
 Măria ta ... dar nu e ? S'a dus și m'a lăsat
 Ei, asta 'ntrece gluma ... Mă lasă parcă-anume
 Lăsa-m'ar pe vecie să plec odată 'n lume.

ŞAGĂ (ti ese înainte)

Cu cinste ...

SPETNICUL.

Tu ești Şagă ? Cătam pe-al nostru Domn.

ŞAGĂ.

Ești somnoros !

SPETNICUL.

De unde ? Ce-i vreme-acum de somn ?
 Avem atâtea treburi ...

ȘAGĂ.

Da, multe sunt și grele ...
Mai lasă-le la naiba,

SFETNICUL.

Dar nu mă lasă ele ...
Ce răzi ?

ȘAGĂ.

Așa mi-e firea ...

SFETNICUL.

De mine răzi ?

ȘAGĂ.

Nici gând.

SFETNICUL.

Ce-a fost aicea nu știu, de-au alergat râzând
Mă duc să-mi caut stăpânul ...

ȘAGĂ.

Ia vezi să nu-ți uiți bățul.

SFETNICUL (grav).

Nu pot lipsi o clipă din preajma lui ... Invățul !
(Când să iasă Sfetnicul, toată lumea intră)

LIANA.

Să mă gătesc de-acuma mă duc ... și 'n urmă viu ...

ÎMPĂRATUL.

Da, da ... dar fără grabă ... e vreme ...

LIANA.

E târziu !

De-acuma are să vină. (ese)

ÎMPĂRATUL (privind după ea)

Mi-e inima de gheață ...

Coboară peste mine, o Doamne, și mă 'nvață
Cuvânt de alinare pe care pe care să i-l spui ...
Sau lasă-mă mai bine la ceruri să mă sui ...

PĂCLĂ.

Măria ta sosit-a și marea sărbătoare
Pe care ceru-și verse curata lui splendoare ...
Și să trăești de-acuma voios și 'ntinerit
De-atâta fericire ...

ÎMPĂRATUL.

Da, da, sunt fericit !

PROMOROACĂ.

Copila ta frumoasă de-acum e mântuită ...
Și 'n ziua cununiei de-apururea slăvită
Ne râde bucuria pe fața tuturor
Ca soarele 'n grădină ...

IMPĂRATUL.

Pe sufletu-mi e nor ...

FAȚĂ DE PĂMÂNT.

S'o pulbera Stăpâne ușorul nor de jale
Când craiul răsări-va pe pragal casei tale
Viteaz, frumos și ... dornic să-l strângi duios la piept ...
L'așteaptă toată lumea ...

IMPĂRATUL.

Dar eu cum îl aștept !

ȘAGĂ.

Va fi o veselie cum n'a mai fost vreodată,
Eu voi vedea cu ochii pe cel mai vesel tată ...
Și îți urez stăpâne, cum am dori cu toți,
S'ajungi să vezi 'n juru-ți o droaie de nepoți !

IMPĂRATUL.

Vă mulțumesc din suflet ... Urarea voastră-i bună.

SFETNICUL.

Și Sfetnicul Stăpâne ar vrea ceva să spună
De nu-i cu supărare ... eu sunt acum bătrân,
La curtea ta slăvită la ce să mai rămân
Că nu-s bun de nimica ... m'aș duce-acas' la mine ...
Că am doar o nepoată de vară ... și mă ține.

IMPĂRATUL (tulburat de situație se descarcă pe sfetnic)

Să pleci acum când jalea pândește peste tot!?

SFETNICUL.

Nu jalea, fericirea ...

IMPĂRATUL.

Eu știu ce spui! Socot
C'ar fi o făr'de lege din partea ta ...

SFETNICUL.

Stăpâne ...

IMPĂRATUL.

Cum? Ție nu ție milă de zilele-mi bătrâne?
Mai multă curtenire nu ți-ar strica de loc!

SFETNICUL.

Măria ta, mai bine m'ai pune sub obroc
Să nu mai știu nimica ...

IMPĂRATUL.

Aha ! ți-e de odihnă !
Ca nevăzut de nimeni să poți dormi în tihnă ...
Mă mir că nu ți-e silă ...

SFETNICUL.

Stăpâne !

IMPĂRATUL.

In zadar !
Să stai ascuns în umbră ... Dar ce ești tu ? bondar ! ?
Ori muscă, ori... mai știu eu ce stranie jivină
Ca să te dai de-o parte din raza de lumină ?
Nu te cunoști atunci și nu te prețuiești ...
Treizeci de ani trăit-ai pe trepte 'mpărătești
Alătura de mine... auzi ? Ești sfetnic mare !
Și tronul meu în lume pe tine doar te are,
Și-acum așa de-odată de mine să te-ascunzi ?
Ce-aș face fără raza din ochii tăi rotunzi,
Cari stau sgâiți acolo ca ochii de icoană
De nu știu câte-odată ești om ori lighioană ?
Uitați-vă la dânsul cum i s'a 'nfipt pe chip
Ca două scoici căscate svârlite pe nisip ... (întră pujiți).

SFETNICUL.

Stăpâne, râzi de mine ...

ÎMPĂRATUL.

Ba nici de cum ... așa e,
Ce-aș face fără tine acum o văpaie
Cuprinsu-mi-a viața și tot sufletul meu ?
Treizeci de ani de-a rândul mi-ai sforăit din greu.
Și-ai fost în totdeauna ca umbra umbrei mele ...
Și-acuma când cădea-vor pe mine zile rele
Tu să te-ascunzi de-odată să nu mai sforăești ?
Ar fi prea mult ... de-acea stai bine, unde ești !

SFETNICUL.

Măria ta ...

ÎMPĂRATUL.

Aicea cu mintea ta'nțeleaptă
Să-mi stai până la moarte, tu mâna mea cea dreaptă
Și-aproape lângă mine să stai, să caști, să zaci ...
Treizeci de ani tăcut-ai și-acum să nu mai taci ?

SFETNICUL.

Mă faci de râs ...

ÎMPĂRATUL.

Eu nu râd și nici prin cap nu-mi vine!..
Dar uitate râd copiii de colo ... râd de tine (pagii).
Și vântul dimineții fura-va râsul lor
Și-l va purta pe aripi ca fulgul de ușor,

L'o furișă prin erburi, prin tufe, pe rozoare
 L'o ridica pe urmă prin crengi de pomi în floare,
 L'o duce mai departe pe drumuri și pe văi,
 L'o risipi 'n văzduhuri pe-atât și-atâtea căi
 Și până'n munții vineți și-apoi din munți în mare
 Și va cuprinde lumea din zare până'n zare...
 Și toate dela praful din drum și până'n munți
 Cu hohote vor râde de perii tăi cărunți !..

(cântece de harfe)

CRINA (intră)

Măria ta, mireasa !

IMPĂRATUL.

Așa curând ? să vie !..

Se'ntunecă pământul de-atâta bucurie.

CRINA.

Parc'a picat acuma din lumile cerești

Atât e de frumoasă... (mireasa intră)

TOȚI.

Domniță să trăești.

FAȚA DE PĂMÂNT.

Domniță sunt cel mai bătrân,

Cuvântul mi-e inima toată

Ți-l spui fără multă socoată,

Voiesc credincios să-mi rămân ...
Să-ți fie viața scaldată
De raze și ploaie de flori
Și pururea fie-ți curată
Ca ziua ferită de nori.

ȘAGĂ.

Spune bine ...

PĂCLĂ.

Taci din gură.

DOICA.

De-acum va veni și prințul, soarele e la amiază !

ÎMPĂRATUL.

Doamne ține-mi încă-odată sufletul și gândul treaz...

FAȚA DE PĂMÂNT.

Iubirea să-ți fie o rază,
Ferească-te Domnul de rău,
Senină tu las-o de pază
La pragul palatului tău ...
Să piară'n al ei tremurat
De-apururi vicleana ispită,
Să poți să visezi liniștită
Și albă... în noul palat.

ȘAGĂ.

Ai văzut ?

PĂCLĂ.

Te miri ?

ȘAGĂ

Mă mir,

LIANA.

Toată fața ție 'norată și ți-e fruntea'nourată ...

IMPĂRATUL.

De prea multă fericire... Tu ești veselă ?...

LIANA.

Da, tată !...

CRINA.

Liano eu sunt cea mai mică
Și fetele m'au pus pe mine
Să-ți pun cuvintele de bine,
Dar nu știu cum ... par'că mi-e frică ...
Ți-aș spune eu ... dar vezi... mă seacă,
Mi se oprește coala'n sân ;
Noi ne-om gândi la cei ce pleacă
Iar tu la cei care rămân ... (plânge)

LIANA.

Nu mai plânge Crino scumpă, cea mai albă din copile,
Veți veni și voi cu toate pe de-acum în șapte zile
Și vom râde iar voioase cum am râs și pân-acum.

ȘAGĂ.

Domniță tinerețea-i foc,
Pustia bătrânețe scrum,
Pădure verde-i tinerețea ...
Și fie-ți viața cu noroc!..
Să-ți spun și eu o vorbă rară,
— Și să-ți ajute Dumnezeu!
Ca să ne dai ștejari în țară,
Că tufe... sunt și cresc mereu.

LIANA.

Toate vorbele curate, pe cari mi le-ați spus, senine
Am să mi-le 'nșir în salbă și s'o port în veci cu mine.

FAȚA DE PĂMÂNT.

Te-i duce domniță departe
În țara cu veștede foi,
Dar ori câte văi ne-o desparte
Tu adu-ți aminte de noi,
Porni-vei curând spre-asfințit,
Norocul în cale să-ți iasă!..
Și-acuma frumoasă mireasă
Viață și drum fericit!..

TOȚI.

Viață și drum fericit ! ...

DOICA (dela ușe)

Soarele stă drept de-asupra, va veni de-acum domniță...

LIANA.

Să-mi aducă trandafirul vreau să-l simt coala'n cosiță
Și să simt fior de viață cum îmi fulgeră prin piept...
Trandafirul meu cel roșu să-l aducă, îl aștept!..

ÎMPĂRATUL.

Să-l aducă ... cel din urmă ... ai scăpat de-acum copilă
De blestemul ce din leagăn te pândește fără milă
De-acum poți fi... fericită...

LIANA.

Tu ești trist și 'ngândurat ...

ÎMPĂRATUL.

Un drumeț frumos și tânăr și cu sufletul curat ...
A făcut minunea asta ... E-o minune să se știe ;
(tinet). Și de n'ar fi vorba dată lui te-ași da să-i fii soție ...

LIANA.

Să mi-l pun coala 'ncosiță... și să-mi pară lumea rai...

*

DOICA.

Și să pari și mai frumoasă când veni-va mândrul crai !

IMPĂRATUL.

Când veni-va ... cine știe ...

LIANA (pagiului)

Vine ?

CRINA (din ușa dinspre grădină).

Vine'ncet ... îndată ...

Ce aprîns e trandafirul de pe glia 'nrourată
 Cu scipiri de diamante în bătaia soarelui ...
 Nu știi ... boabe sunt de rouă, sau sunt lacrimile lui ?!...
 S'a oprit ... se uită'n soare clătinat ca de-o povară ...
 Vine... își privește floarea... nu știu ce-i șioptește iară,
 O desmeardă și-o alintă ... lată-l ...

LĂCRĂMIOARA.

Trist e ca un sfânt ...

PROMOROACĂ.

Parc'ar fi o umbră albă rătăcită pe pământ !

PĂCLĂ.

Il vedeți cum șovăește ?

LĂCRĂMIOARA.

Și suflarea i se curmă ...

ZEFIR (îngenunchind).

Iată, ți-am adus domniță trandafirul cel din urmă!

LIANA.

Niciodată ... niciodată n'a fost mai frumos ca azi,
 Cade 'n noaptea minții mele ca un soare printre brazi
 Și-uite ... simt cum de pe suflet se ridică-un nor de jale
 Și din el cad flori de doliu fărâmate în petale ...
 Tot mai multe cad... o ploaie... să m'ascundă ca'n mormînt...
 — Dar un vînt ușor adie și le spulberă pe vînt!
 Și-i senin... senin, o Doamne!.. Ce-a putut să mă însenine?
 Par'că m'am scaldat în soare... Cum să-ți mulțumesc sfreine?
 Nu mă mai cunosc pe mine ... te ridică, mulțumesc
 Că mi-ai dăruit și mie dintr'un dar dumnezeesc!
 Te ridică ... Niciodată n'am să uit ... și toată viața
 M'oi gândi cu drag la tine când la ceruri dimineața
 Imi voi face rugăciunea ...

(Zefir cade mort la picioarele Lianeii).

LĂCRĂMIOARA (văzându-l că se rostogolește).

A!

IMPĂRATUL.

Ce este?

FAȚĂ DE PĂMÂNT.

Doamne-i sus !

S'a 'nălțat și el la ceruri după norul ce s'a dus ...

ÎMPĂRATUL.

Cum ? E mort ?

FAȚĂ DE PĂMÂNT.

E mort stăpâne ...

ÎMPĂRATUL.

Ca un trăznet mă străpunge !

Cum de nu s'a frânt săgeata înainte de ajunge

Să isbească fără milă și pe cel mai bun viteaz ! ?

Și din care unghiu, o moarte vecinică, cu ochiul treaz

L'ai ochit așa deodată cu săgeata ta păgână

De s'a prăvălit sârmanul ca stejarul în țărână ...

(Se aude o muzică veselă afară, apare moș Amurg în fund cu pumnul în mână).

PAZNICUL.

Doamne, iată Val Voevodul ! Vine'n capul cetei lui !

ÎMPĂRATUL.

Flautele să se oprească ... Tu aleargă și să-i spui

Singur el să vie aicea, jale mare !.

MOȘ AMURG.

Unde jale ?

ÎMPĂRATŪL.

Și chiar el, el ... el să moară ?

AMURG (văzînd pe Zefir).

Visul meu mi se prăvale

(pune pumnul în teacă și cade plîngînd lângă mort)

VAL (intră).

Doamne-a fost o luptă mare la pădurea ...

ÎMPĂRATUL.

Bun venit !

Aici jalea-i și mai mare ... cum nu s'a mai pomenit !

Ă murit un om ... ajunge dacă spun atîta numa ...

Unul singur avea țara și s'a stins și el acuma !!

PAZNICUL.

la priviți grădina toată s'a 'nroșit de trandafiri

Toți cari au fost albi sunt roșii ...

ÎMPĂRATUL.

Dumnezeu !.. să nu te miri !..

Dumnezeu a fost întrînsul și sburînd la cer ne spune

C'a trecut pe-aici odată și ne lasă o minune ...

(Toată lumea în estaz)

CRINA.

Uite-i și pe la ferestre ... și colo ... și pe cărări ...

IMPĂRATUL.

Cine murmură ? (*murmure afară*)

PAZNICUL.

Stăpâne, sunt drumeți din depărtări
Au venit s'aducă daruri ... ca la nuntă ...

IMPĂRATUL.

Dă-le știre

Că s'a 'ntins așa deodată un zăbranic peste fire,
C'a murit un om al țării, al întregului pământ!
Să-l jelească toată țara ca pe cel mai bun, mai sfânt...
Spune-le să se re'ntoarcă pe de-acuma ... într'o lună ...
Că 'mpăratul plânge astăzi ... nimeni nu se mai cunună !..
(unii împrejurul mortului, alții privesc mirați la trandafirii roșii)

CORTINA.

